

הלל ויזכור לתקופה גדולה

אברהם כהן - 25 שנה להרצחו

מאת יהודה הגדתי -

אברהם כהן

מלאכת מטררה וגם לימד קוגנה דעת על אהבתו הגדולה. אם אהבתי פעם אהבה זו אהבתי כלות הכוחות, הרי היתה זו אהבתי לגנוב אמנם זו היא אהובה לא יפה ביותר לא מבריקה, אהובה לא כהל ושרק ולבושה חסבות אולם אהובה משעתי! כך אמר פעם בעת-רצין לאורך משה כרמל, ובשנינומה אמר לי כעת נסיעתי עמו לקידוחי הנפש בנגב, והוא האמין כי יבוא היום זה נגב השמים יתעורר ויקום ותחיה ויבין זה הוא אברהם כהן, יתרי לך תרומה חשובה, והעצים הראשי נים שנשתלו ארבעם בנגב הצהיה פרט לעצי השדרה בארץ-שבע שניש תלו עץ אלתה קראוה זיל איש מקה-ישראל בהיותו אסיר-שכרל כי מלחמת העולם הראשונה, עץ א. כהן נשתלה במשטרת איל-עמרה.

ולמינו, הלב ארכש כשי אשכ נים הבסתחון עמד לישוב הקטן שלנו. את הכל תעמיד לרשות ההגנה. רבות עם הערבים, בהם עמד באימץ רב, האצול מניינו על רבים וכמיהה "תר" הירבה השלום ולכונן תחסי שכ" נים שככדו אותנו וסייעו לנו.

האחראי עני קידוחי הנפש הבריטיים

בשנת 1931, בהיותו על סף דרתי קצונה, התפטר מהמשרה, כל הרי פתקאות הגבורה של האיש שהשיב לקרוא ולפענח את סודות הלילה, ורק מאתרוי - פניו למושבה קטנה אך זה נוסדה, פינה שקטה בדרום, גן יבנה שמה. כאן בנה לו בית, תורה משמע: בנין ואשה טובה שהעניקה לו את בני בכורו, מאושר היה, בעל

אלו שהכירוהו - אהבהו; הרבים שידעוהו - העריכו מיותו וטבו לחותו; הערבים המכבדים אומץ וכוה - כבודו והרדו ממנו; ואילו אינו לילדי הארץ תחיקים בה, נאים הינו בצבר גלילי זה והשכלנו להשתלב על ידיו בהלכות כטחונות, ויהי שנים זאהבת הארץ.

כי אברהם (כך בלא האות הרביעית) זמות היתה וזאתה בצעירות דמיתו של הגבר שהצליח למנוח את הפדית ציות - הפוליטיקה, ה"קיסאס" - עם השמירה הבטחונית, מנוח המש כרתיה, זו שנות השלושים הקשות והזיקה לנו ששככדו בקרב עשרות כפרים בדרום ואלפי אהלי קיוד ב- ברהבי הנגב.

עשויים והמש שנים הלפו מאז נר זה מן המארב ודמותו במשיכה להצי סיר כמלוא קוויה, הבהרית: צבר גלילי יפה גוף ויפה נפש, אמן ימני לליו הטועים בימים ובלילות - אופך סוסים והגה כמנוח - ממש לא יאמנו כמנוח ריבונות של ימנו. לאושרנו, לא בודד היה אברהם כהן בקרב בני דורה אולם כמטה ש" חום - משמנו ומעלה.

אהבתו הגדולה - הנגב

לפני 25 שנה, כביז שטר, ידלו כמה ידיות-רבות על איטובוס של "דרום-יהודה" שהיה כדרכו מתלאביב לברכת-קלייבנות ולד צומת בית-דגן, שני קלעים פגעו ביושבי הספסל הקדמה, שני אנשי הבסתחון של ה"ה" שבה הקטנה: באברהם כהן, מספק ה" הגנה בנייבנת ובמאיר ארבוך - סגן המפקד, אברהם שנועז בראשי, הספיק עוד לירות פעם אחת מאקדוחו לפני שהתחנך נשמתו, ואילו מאיר שנועז בתורה נהוג בו במקום, אבר-הם - כבן שלושים היה, מאיר - עשויים ושבע בלכר, קפרי-תים ונרם להם בנייבנת, והשיטה החדשה של נוקטת ב"א" וקראת על-ה"ה ירמח השניים.

מי היה מספק זה, עיור גלילי שהיה למשנה ראשון בחוקרי הנגב, שוטר יהודי יתדו במחבתי הנגב, והאתה על כל קידוחי-הנפש הבריטיים בנגב, מי היתה דמות זו אשר ידיתה הר" בים, הגכורים מה בכל מאורע, היו מנאכס-מנושים את תחיתו: א"ף בצבא ישראל, לו זכה להיות עתה; ויעץ ראשי לעניני המיעוטים, או שמה פקוד בכיר בממלכת הבסתחון.

עלו הוריו לארץ, כימי הילדה-השנה, לדלתו עברה עליו בון הרי הגליל במושבתו בשמרת-הערס" בן שתיים-עשר" דה היה כשנוטלה לבית הספר החקלאי מקה-ישראל, מקום שם ה"ב נס לראשונה בבית ה"הגנה", אתה כן היא מתגיים לחיל-הספר המנדטורי ר"ה "קיסמונד" של הימים ההם. יד" עלם עלם, עולה כדרגות הפיקוד, מתי חשב על מקדו וחבריו, ראשון לבני דרבים למשימות מסובות, במקומות מסוכנים של תנועות פורעים, מש" שרות רבות ידו בשבע שנות שירותה, ממרומי הגליל עד מרחבי הנגב השור ממים: שוטר רגלי וכסל רוכב, מרש גיוד ומפקד על ההיגיון" אלו רוכבי משטרת הגמלת בנגב.

כמרחבים אלו, בהם שימש לעתים כשוטר יהודי יתדו בין שמות אלכי ערבים ובידואים, גמא עם סוס א" מרחבי המדבר והנגב, ומתיך נסיון אישי למד את חיי סוכני המדבר, את שפתם ומנהגיהם ונימוסיהם והבטיח לדבר - בגונו ויבין שפה שנייה - כאחד מבני קידו, כן ידע והכיר כל שלט וכל מנהל, כל ואיו ושכיל במרחקים אותם עבר כאית פעמים וכל בינאות הכרתה, לא אחת עשה עשה דרכו בין הסככים ברגל הוא עטוף "אביה" גלימה כיוואית, עשה

ואב מסודי, והוא שומר אורחי ואיש הבסתחון במרשבה. אך לא לעולם שקט, ולאברהם ה"ז סוף וגבה הקומה, בעל האופי המוצק, ויזן ומתהלך תמיסה והנשמה, לא נ"ר תן לשבת בשח בתפקידו כשי-מ"ה. והעיקורו לתפקיד נכבד: האחראי על קידוחי הנפש של הבריטים בנגב, כאן התבלט כמלוא כשרונותיו וכיולתו: קצינים בריטים הסימו לכל אשר קבע - מיקום המחנות והלכות ב"ז תן - והסיוואים, במקום שהיכלו בקידוחים, הפכו לבעל-ברית נאמנים של אברויכף המגולל עוד בהיותו סרגל-שוטרים. הוא היה אחראי לעשרות ולמאות יעורים יהודים שעברו או שמהרו לקידוחים - משמה א"ה מילא ללא דופי, כאשר מילא כל משרי מות הבסתחון.

פעולות הנגב

אכזרו הקידוחים, האחראי בט תון ההגנות בנגב, במדבר יהודה י"המלה, הוד ליתור-משפחתו וש"ב נרמם לבסתחון, הערו המים הקשים והמרים של מהרמות הרצ"ו-הקשים מת השמד ברכוש היהודי, התכבדו ל- החבורה החיונית ולא מאסו במעשי שדו רצח ואגנס.

הדרום - "גרות חלוצה" דולקים בוערים בלילות קי... עמרו חשבל וסלפון עולים כאש התנופות הערי ביתו: מוקשים ויריות, מארב בברי כים, הם ואש במטעי החרים ובבתי המכונה שכפרסיום ותכלות ברכוש יהודי.

ואז אמרו בני הדרום: דיו יש להפי סיק המלוללות מטרפות זו של ה" פורעים המושעוים, יעו ללמד לקח, ולאברהם כהן היה חלק רב בהשפעה פסיכולוגית זו על הנוער, במיוחד על בני מושבת הבילויים, לא חסרו בה אמיצים וב"ה"ל כל בן מושבה ידע הלכות היריות המורה הכיר את חלילי הפסל, ואת השבילים: הכרם הערביים.

זמן רב לפני מלוגות-הלילה של חינויים הנודע, יאצני לפעולות הרי תעה הסימה ראשונה לפעולות ת"י מול: מאה עצי פדוש ערבי במקום עשרה שנקרו במשימה, שני בני מכונה תמורת מנוע שלנו שניוקק; ידיות על כפרים ערביים, ידיות מני-עות.

★

— — — בדרכי הלל אלו על תקי פה גדולה של ראשית גרעני הכית היהודי שנאצמו ונתבשרו, ובביא ה" שעה ההיסטורית הגדולה של צבא ישראל, יש גם משום "זכור" צובט" להם לראש הבסתחון וגיבור ישראל אבי רב כהן.

גליעד לצופים שנספו

נשיא תנועת הצופים של הפיליפינים פנה אל כל הסדרות הצופים, השתתף בהקמת המצבה לזכרם של חברי המשלחת הפיליפינית באמצעית אבוסלע מלוטשה שתושב בגלית, ד"ר רינות שלה דבריה-שתתפתו כי אבהל על התנועה הצופית בפיליפינים והודיע על היענות ההתגה של תנועת-הצופים בישראל, לפניה שה" עברה אליו.

אמן חניך ישראל נבחר בביאנאלה

ואשר נבחרו כשורת האילוסטרציה הטובה ביותר למחזרות אינדיבידוא ליות". קניספל הכין גם את הצוירים לחלו" נות הקהילה היהודית בסאן פאולו ולחזיות של בנינים ציבוריים ופי-טיים רבים, יכן צייר את תמונות הש" על של ספרים שונים, כולל שני ספ" יום של יעל ודג (כולל).

נשיא תנועת הצופים של הפיליפינים, מר ג. א. דוה, פנה בימים אלה אל ד"ר חנוך רינות, נשיא תנועת הצופים בישראל, בבקשה שתתני תרומה לביאנאלה של הפיליפינים, שנפתחה באסון אוריי, ביולי ש"ה. המשלחת היתה כדרמה חזרה לפי ליפינים, מן הגאמבורי שנערך ביוון, למתה 4 מדריכים ו24 חנימים. התי אונה אירעה ליד בומבי.

גרשון קניספל, אמן ילדו גרמניה והניך ישראל, הוכרו בביאנאלה ה"ז של אמנות מודרנית בסאן פאולו כי חוט הטוב ביותר בענף הספרים וה" דפוס. הוא זכה לכך הודות לתהריטו ל"ז ש"ר "מסע הצלב של הלויים" אשר הוצא לאור על ידי מיל בראוניאק,

כיתה 13.10.63
 עמוד 13
 חניך ישראל
 13.10.63

לויית חללי גזיבנה

3 פעמים. לשני הסרכנוני נחצב קבר משותף, ליד קברו של יצחק אבנפסדורן שנהרג ליד באר טוביה בלוי. בדבריו כל הספידים הועלתה על נס מסירותם של בני החברים בשמירתם על שתי הנקודות גזיבנה ובערוון. הם לא ידעו לעולם פחד או לאות. עכשיו נהרגו ללא כל אפשרות של התנוונות. אברהם כהן היו עובר בכל שבילי הארץ, אפשר היה למצוא אותו בשעות הלילה בדרך גזיבנה שבע לסדום, ידע את דרכי הארץ וחיו תושביה הלא יהודים. תפיש דרך להתקרבות אל השכנים ולא מתוך חשבון פוליטי, אלא כאיש אל אנשים.

מודיעים לנו כי שני הסרכנות נפלו מכדור אחר שלע תחילת ככהן ואחר כך באוצרבוך. מקום שישבו הם, המנד שב הראשון, ייבן תחילה נוסעים אחרי רים, אולם בדרך החליפו את המקומות, מפני שלשניהם היה נשק ובחרו לשבת במקום המסוכן ביותר.

הלומי יגון הובילה גזיבנה אתמול לקבורה את אברהם כהן ואת מאיר אוצרבוך. גזיבנה לא היתה בודדה ביי גונה. שליחי כל הישוב לקחו בו חלק, ובראשם נציגי מושבות הדרום, שהיו באים במגע תמידי עם שני הסרכנות. הגויות הובאו ביום ג' כ"ד בערב לבית העם ומשמר כבוד עמד לידם כל הזמן. מאות מתושבי גזיבנה ומבערוון וכל אלה שבאו להלויס לנרצחים את הכבוד האחרון עברו על פניהם, שהיו גלווים לקהל הנפרדים.

אתמו ב"ד יצאה הלוייה. בראשה הלכו ילדי בית הספר, אחריהם פלוגת נוטרי הדרום עם רוכים מורדים, ו-10 זוגות נושאי זרים ממושבות הדרום. ליד בית העם הספידו זלוגי שפירא ועבני הומאנסקי מתושבי בערוון, ויהודי דה גורודיסקי וי"ר מועצת רחובות. ליד הקבר הספידו ישראל, אברהם וורנבורג ויוסף בנדאך, מנהל "אחווה". ישראל פראנקאל אמר "אל מלא רחמים". עם סתימת הגולל ירתה פלוגת הנוטרים

לוייתו של דב יודוביץ

דרך רחובות בפזר ואלנבי. ליד בית הכנסת הגדול התידו הרב עמיאל וב"ב מרכז בעלי מלה משם הלכה החל" ויה עד לרחוב שמל ימשם במכוניות לבית הקברות ב"ת יצחק ונקבר בשו"ת קדושי המאמנות.

מאות אנשים ליוו הבורק למנוחתו האחרונה את דוב יודוביץ, שנרצח אתי מול בקרבת המלון "ירושלים", ליד הש" כונה הגרמנית ביפו. החלוייה יצאה מבית החולים "הדסה" בת"א. הארון נושא בידו חבני המנוח

מפעל הקרן הקימת בגרמניה

מוסדות. ה"צנטרל פרויון" הכלתי-ציוני החליט אף הוא לשום עצמו ב"ספר הזכרון". דמי ההרשמה ישמשו לקדו הקימת לקנית קרקע בשביל מושבה לעולו גרמניה שתקרא "הזכרון".

ברלין, (פאלקור). המפעל להרשמת יהודי גרמניה ומוסדותיהם ב"ספר זכרון" מיוחד של הקרן הקימת לישראל מתנהל בהצלחה רבה בכל ערי גרמניה, שיש בהן עדיין קהלות יהודיות. עד עתה רשמו עצמם יהודים ומאות

"בסרניה", אניה רומנית חדשה

ה' אלכסנדר כהן
אב' אב'.

I

והשי' אב' צב'ה

--- בצורתה החיצונית לא היה שום צב'ה ממש, אולם
אמיתו של צב'ה לא היה ופכה של. הוא היה קב'ה משמח
ומהיר' על ה'ב'ב'ב' אלו, אולם ב'ט' צ'פ'ט'ה: קב'ה לא
הקוצ'ט' ח'ס'ת', ה'ה'ר'ר'ר', מ'צ'ו'ת', פ'ת'ו' ה'ו'י' ק'ט'ו'ס', ה'ח'ל'ש'ים,
א'צ'פ'ט'ים-מ'ש'פ'ו'. ס'ט'ו' ק'ט'ו' מ'א'ר'צ'ו' מ'א'ב'ט' ק'מ'ד'ה'. ה'ת'ו'
צ'ק'ו'ל'ת', ה'ה'ר'ל'ת' מ'א'ל'י'ה'ק' ד'פ'ט'ו'ים ד'ב'ל'ת'ו' מ'א'ל'ת'. א'פ'ט'
ז'ל'ג' א'פ'ט'ו'. כ'י' ה'כ'ת'ו'ת' ה'י'ה' מ'ש'פ'ו'. ב'ל'ת', א'מ'ת'יק', ב'ל'ת'
מ'ח'ב'ב'.

ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת'
1944

ה'ב'א'ו' א'ר'צ'ו' ה'מ'ש'ך' ש'ב'ד'ת'ך- י'צ'ו'ד'א'ו' כ'ו'ו'ל'ת' ק'ב'ל'ת' ב'ח'ל'ק'ים א'ו'ש' א'ל'
כ'י' צ'ב'ה ד'ק'ר'ב' ה'י'ו'ן. מ'ק'ט'ת' ה'ה'ר'ל'ת', א'ד'ב'ר'ה' א'ש'כ' י'מ'י' ה'מ'א'ן' (א'ר'ל'ת'
ז'ר'מ'א'. א'ב'. מ'א'ר'ד'צ'ו'ים ה'ו'י' ו'פ'ט'ו'ו' מ'מ'ח'ת'ים ה'י'ה' א'ל' א'ל' צ'ב'א'. ק'ב'ל'ת'
ו'ה'ט'ת' א'צ'ך' א'ש'ח'ים. ה'מ'א'ו'ל'ד'ת' ה'ו'י' כ'ב'ר' ס'מ'א'ן. ה'ק'ט'ו'ס' ה'י'ה'ה'
כ'ב'ל' ה'ב'ר'ה', ה'ה'כ'ר'ה' ש'ר'ש'מ'ד'ת'. ה'ו'י' צ'ב'א'פ'ט'ו'ס' א'ל' ה'מ'ח'ב'ב'ת'ס'. ה'מ'א'ו'ס' ה'ו'י'ן.
ס'ש'ט'ו'ת', י'ב'ל'ת' מ'ע'ו'ק'צ'ו'ל'ת' כ'ר'ב'ל'ים א'ש'כ' א'ר'צ'ו'ת'ך. א'ו'ל'ל'ס' מ'ש'כ' ה'י'ה'ו'.
ו'פ'ט'ו'ו'. ר'פ'ש'ת' כ'ט'ו', צ'ב'ס' ו'ל'כ'ו'ל'ת' ד'ב'ת'ר'ה', ט'ו'ב'ים ה'מ'י'ר'צ'ו'ים ה'י'ה' פ'ת'י'
ע'צ'ו'ב'ת'ה' ז'ו'ק' ש'כ' א'ו'ה'ט'. א' ד'ס' א'ל' ה'ה'כ'ת' א'ד'ב'ר'ת'. י'ק' מ'ש'פ'ו'ס' א'פ'ט'ו'ס' ו'ה'ט'ו'
א'י'צ'ו' ה'ד'ל'ת' ז'ו'ד'ב'ל'ת' מ'ת'ו'ק'ד'ל'ת', ה'א'ר'ל'ת', כ'ב'כ'ך' א'ב'ב'. מ'ת'ך' צ'ב'כ'ו'
צ'ב'כ'ת'. א'י'ב' ת'ג'ו'ר'ת', ל'ס'ו'ן ח'י'ים, ה'מ'א'ר'ת' ד'פ'ט'ו'ן, ק'ב'ל'ת' א'ו'ר'צ'ו'ס' א'ת'ך'
ז'י'ו'ן. ז'י'ו'ס' מ'א'ד'ל'ת'י' ז'מ'ר'ל'ת', א'י'צ'ו'ת', ד'ר'מ'א'ת'ל'ת'.

כ'כ'ך' מ'ת'ר'ה' ל'צ'פ'ט'ת'ך. ש'ת'ו'ן. א'מ'ר'ת' מ'ת'ר'ה' א'ח'ב'. א'ו'ל'ל'ת' ש'מ'ח'ת'ת' א'ל'
ש'ח'ו'ן ק'ב'ל'ת' ל'ת'ך ו'ה'ו'ן ש'מ'ל' א'ל' ש'מ'י' ו'פ'ט'ו' כ'ב' ס'י'ן ד'א'ר'ת'ק'ו'ל'ת' ה'פ'צ'ו'ת'ת'.
א'ל' כ'י' א'ח'ר'ת' ה'ו'י'א' ח'י'ב'ת'ת' ל'ת'ך. ד'ב'ר'ת' מ'א'ו'ר'צ'ו'ת', א'ח'ת'ו'ן. מ'א'ו'ס' ז'כ'ל'
ה'ה'ו'ן. י'ש'ת'ך. כ'ח'ד'י' ה'י'ה'פ'ט'ו'ס' ד'ש'מ'ח'ת'ך. ר'ב'ל'ת', ז'ש'פ'ט', ז'מ'א'ד', מ'ת'ך ק'ב'ל'ת'
א'ז'ל'ג' - כ'א'ש'כ' י'ק'ר'ת' י'ק' א'ד'ל'ת' ש'ת'ו'ק'ת' ז'פ'ק'ו'ס'ה' ה'ו'ש'ת'ר'ה'. ה'ל'ת'ת'
ט'ו'י' ש'מ'י' א'ת'ך ה'י'ס'ו'ן ו'ה'כ'א'ר'ת' ה'ד'מ'ת'ו'ק'ת' ש'ז'ר'ש'ת' א'ז'כ'ט'ל'ת' ט'ל' א'י'צ'ו'ת'

מ'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת'
1944
ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת'
ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת'
ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת' ה'ת'ר'ת'

גמולת ה' הואשם החכם המצבי הנגד המרובען זמנתינו הקנאי.
 מתנול קצות מוקפוא האלה של שקי חלו כהתנה לפני למתפלל
 ונתגבש החל אצפון אופעל הקצות של הפסק, ואחם ואילה, כפי
 אחרות אמצות המצדקה ואקנות שיש מאי - המסתת אהפסתת הנגד.
 מתנול אטלי הולד כוויים פאטום זים שמחה סקפול. זל מתנה הויל דעסה
 בחלוקה דבריים, - חזים אשמורה ומצום אקופה. המצדק הול יפום
 הויל. התימולג און מתנה המתנול. הויל דצומאם ואן נחם אקום טל נשד
 בזיונים. טל מתנה תיאור ארצם. מתנול אהוילסון, יקפוקה זלורה וצונפלות.
 אמ יורה נאון מתנול און אהלת אשמים דפניה אשמים צפ. נאון אפספ
 און אדמאפ טכית דצמץ און זינמל. איש לא יפד מל ק וויש לא יקוש
 דערה. צנר דה התנול אמ התנול הוקלת הוצמינה לפני תהקם והיסל
 טל הילח. הויצודר העלת השורה אהתול כערה מאופ מל שכמו טל אונורהם
 והויל און ואן טקל דצום העטום דפ המטייל' הילתק אל כח הוצמינה
 טל טל מתנה זלצפ. הויל הווענצ' זמנולתן ומיצי ומאם אקלות און
 הווענצ'ום הממאטיליס והיטמול אל המתנול המילתקם טל אושכ זעק
 ואל המתנול הוילצ'י והווענצ' זמנולתן יקפוקה זקננת ים העלם, הויל ארוד,
 ספרי, אקסן סקה זפן אל הוקפולת הקרופה והניסיון, טל אל
 הולפצה המעטמה הילמה טל היל והיה מפלכא כשהתקנה העמין דעסלם
 מטלום רבלת והאדמה אמה פחיתה, אלט טל אהלי.
 זכוכין דמה, הילתט זמנול העקלם אונכין טל רחל קול אונט אונת
 תקולט און אהלי.

- פאק!
- פאק!

הויל היל אהל טל כהקל: הילתתתת כחולת כהה מקלה רב
 יפה, פמנוול קלה, דענה וכלפה. סקויל אלה זדיני, וקול הויל
 אהוילתן המיז טל אהלי חילי אהלי. הויל קול, כפי הנראה, זלפני אהלי
 טל אהלי אהלי חילי חילי: אל נו... אל אהלי חילי... און זל אהלי
 ממענצי הממאטה זיולטלום. אהלי אהלי ודעה הילצ'י זענול "פונפ" ...
 חילת' ומהו זמנול:

- אונורה ואל' היל וילצ' אהלי?
- אהלי חילי חילי.
- און חילי.
- חילי חילי (זענול) - הילתט אהלי.

אמתה וקדושתה וישראל וישראלים כשפתיהן מאזולם נחנה. זכר סגולתן
 זמן וזנה. אמתה. נבדמתה אמתה ין שדמים ספולות. (המאן) רחלה הוא. אז
 בתקופה. ואז היתה הגדרה נשנה אזלו וצדוק. נסתים הייתה זכר כל
 זכרבים. זכרולם נחלה ונצחיה נחלתה. מצדמתה אלה אשלה אשם סדולת
 ונל דם כל זכרוב מקרה חסול נחלה היתה צדפת צולפת אלה הוקשה חמילת
 זכרובי צדפת ואלתו זכר אופו, נשכל היה כזר מוכן אנציה, זכרתי וזורה
 אמלת רגלים למפך והוא נמש אמתה הפך כזר צדפת אלה אמולות. נשאלת
 ונש א המופסה הנהג כל הנהג נשמן הנהג נשן כל השלחן ונשנה תורה.
 ונתי כנהג נשן אמתה נפתחה היא משום מה!

- וזכר אמתה, זולתה אמתה ונתי שנהג אמתה, ונתי ונצדפת: הוא זכר
 נתי שש. הוא מתי אמת כל אש והם מכלום אמתה ומנצדוק אמתה. שש אלא ואלה
 אז כל נצדפת ואלת אמתה, כשהוא נתי אמתה הנצדוק שזכר ים המלא הנתי
 מחכה אז נשון צדוקה. נצדוקה. תמיד מושפת אמתה כי שש יקרה אז משלה.
 (היא נשנה ונשן יצדוקה מה נשנה. אמת צדפת אלא יך המלה אמנה הנצדוק
 שזכר ים המלא ומתי מאנשיו נהוג)

יצאנו זכרוב. נשדפתה. אמולותה. אמת ונתי סגולה ומצדוק. אשכל נתי
 מנשן צדפת אמתה ומשום מה הנשנות נשכל אמתה נתי.
 שמתה אזי אמת כל אש נשכל צדוק, שזכר, יזי כשבו חלונה, אצדוק-
 ומשלהג נשכל. הסתייגה נתי ונצדוקה. ינשנה מושפת מן היצדוק
 הושכלת הצדפת כל כל נתי ונצדוקה אמת. יצדוקה תמיד: הנהג מתי ונשן אמת
 הנתי. הנהג סגולת אמת. אולא נתי אמת הנשנה אצדוקה אמתה נשכל מנשן:
 שמתה הנהג מתי נשכל... ונתי מנשן: נשכלתה נשכלתה ונשכלתה נשכלתה
 כל הנתי אמת היה נתי נשכל נשכלתה נשכלתה: הושכלתה הנהג שזכר
 כל אמת הנשנות נתי היצדוק הנשנה? והנשנותה אמתה היצדוקה הנשנה מאמתה
 הנשן. אמת הנשכלתה ומתי. הנשן ונשנה חשבו נשכלתה, שכל יצדוקה שמתה. אמת היה
 נשכלתה שכל שכל יצדוקה אמת מנשן ונשנה הנשכלתה אמתה הנהג. הנהג הנשכלתה
 קנשנה נתי, כל חשבה נשכלתה. יצדוקה אמת אמתה היצדוקה הנשנה נשכלתה
 הנהג יצדוקה נשכלתה אמת נשכלתה הנשנה נשכלתה נשכלתה נשכלתה ונשנה
 הנשנה הנשכלתה.

הנשכלתה אמתה נשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה
 נשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה
 אמתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה
 נשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה
 נשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה הנשכלתה

השפה הזו נתקלה והול' זו' נשואה תשעה לך אהבה והשקפה נשמה דבא אלא
ואת כאת סבלא נחוצים זכור שזר קטנה, ^{שאל ישיב יושב א' ובעל א' ובעל א' ובעל א'} ^{הכלאת}
אחא השמש, מ'נסת חו' את מכסופים ושואמא, הסתני המצרה ד'זני.
אמתני קבלתא ד'אני. שהיני זא מניו שאלה אמר ונסני ונארה.
אן לוא אלוהי, זא אמנו קבלה'י בתגולה ננה. (ונוו היה זויש שמר, דמאי
חני' א' ה'א. הו'שם צור בצך את מ'צ' הקבלה. אאי צה ד'אין הקי'א. ל' אה
הסכויים! (ונוו אטש ל'זיוו בצח'א. ו'תמאי אה ג'אוצמת המוצ'א מן ד'אני
הד'אין. כ'זי אצ'וק א'ק מ'אק ש'ם אה ס'מני א'ח'א. בצך אה ס'זוני ה'נ'א
וי'וא ד'מ'א מ'כ'א ד'ר'ש'ם א'א'ס. ס'י'פ' א' ה'נ' א'ש'ר ל'י'ש'ט. ה'ואו א'מ'ש א'ה'ם ת'נ'ש
ה'י'ח'י'פ ד'ם ה'י'ש'ט. ה'נוו ד'א'צ'ו, ה'פ'י'ח א'ט'א ו'י'א'מ'א'י'.

ול- ה'נ'ק'ו ה'נ'ס'ת'ן ד'צ'מ'ני. א'מ'ת'נ'ה ה'ק'צ'ה א'י'ב ז'א'ר-ש'ע'ד. א'ט'ש ו'צ'ו'ן
ז'ש'ד'ה א'מ'א'מ'ת'א א'ת'נ'ה צ' א'מ'ת'נ'ה מ'ל'מ'ת'ן ז'א'ב ה'מ'צ'ר'ו, ד'י'ש'ג-א'ל-ת'פ'י'ח,
ז'ק'ר'ב'ה מ'ז'א מ'כ'ו'ם. ה'ד'י'נ'ה ו'ר'צ'ה ד'פ ק'צ'ה ה'מ'ל'פ'ך ש'ט'ה, ה'א'ז'ר'ת
א'ש'פ'ט'ת א'פ'ת'ן מ'צ'מ'א'ו'ן. מ'ב'ו'נ'ת'ו ו'ת'מ'י'נ'ה בצ'ך מ'צ'ל'ת ו'ש'פ'ה, ה'ש'מ'ש ג'
ת'ש'ט נ'ט'ת' א'ד'ל'ת. ה'מ'צ'ר'ו ה'יה ו'ש'ה א'ה'פ'א'י'ש, מ'א'ר'פ'י. א'י'ר' ה'ו'י' ד'ק'א'ם
נ'ט'פ'ל'ם. א'מ'ז'ק ה'נ'ק'ד'ים ה'מ'צ'מ'ת'ם א'ת'ל'ם ה'ח'ק'ו'ת. נ'ק'א' ח'ס'פ' ש'ט'א'ר'ה. י'ש'ט
ז'ך ר'צ'ו'ן א'ת'פ'ש'ם ו'ה'מ'צ'י'ק'ם א'צ'פ'כ'ו'ם א'ל' ו'ת'מ'ת'ו'ן. ו'ת'א'ר'פ'י. א'ש'ת'ד ח'א'פ'ה
ז'נ'י ה'ה'ק'ש'ם נ'י'ט'ה א'י'ק'נ'י ז'מ'נ'ו'ת ה'נ'ני. א'ת'ו'י'ם א'ת'א'ר'ו'ן. א'ש'פ'ה. א'ט'א
י'ש'ט א'ז'ו'ן. א'ק'א'ם. ה'ז'מ'צ'נ'י. א'ל' ה'מ'א'ר'ו'ת ו'י'צ'ו'ן. א'ת'נ'ה. א'ז'ו'ר'ש'ם ס'ך
ז'ד'ו'ן א'ש'פ'ט'ת א'ל' ה'ש'ט'ה א'ט'א'ר' ד'פ ק'צ'ה ה'מ'ל'פ'ך ה'מ'ש'פ'צ' ז'ש'א'ל' צ'ד'א'ם
ו'ש'ט'ן. ש'ט'ן. ש'כ'ר'ת א'ל' ה'ש'ט'י'ק'ה ו'א'מ'ת'ת'.

- א'ז'ו'ר'ש'ם. א'ע'נ'ה א'מ'ת'ן ז'ד'ו'ן א'ל'ת ה'ד'י'ק'ם ס'ו' ...
- א'ז'י'ן י'כ'א'ר'ת - ה'ש'ט' ז'ח'ו'ך נ'א'ק'ה ל'מ'ק'צ'ה
- ה'ז'ל'ה ו'נ'י'ני ש'ד'ק'ת ה'ש'ט' ז'א'ז'ע'ר'ה. א'א'מ'ת'ת' ז'ב'ר' צ'ו'ן.
- א'מ'ת'ה י'א'צ'ו'ן א'ש'ט'ת פ'א'ם א'ת'נ'ה ד'צ'פ' ד'פ א'ל'ת א' ה'ש'ט'ת'ו' ה'ר'ו
- ה'י'מ'ת' צ'ו' א'ת'נ'ת' א'נ'ק'ה. צ'ו'ה א'ה'ט'ת א'א' ו'פ'ה ז'א'ל'ת ו'א'ל' א'מ'ל'ק'ה. א'ה'ט'ה
- א'א'ו כ'ח'א ו'ש'ט'ן ו'א'ט'ש'ת ס'ח'ל'ת. ו'א'ל' א'ה'י'ו'ה א'ש'ק'ד'ת... א'א'ר'ת ז'ח'צ'י' ה'ט'א'.
- ד'ם ש'ק'ד'ת ה'ש'מ'ש מ'צ'ר' א'ש'א'ל'ת ו'ח'ו'ל' ה'ח'ו'ק'ת ה'מ'ש'ת'ת'ו. צ'ב'ל'ת.
- א'ח'צ'ו'ן א'ל' ה'מ'צ'ר'ו ה'ט'א'ל'. ו'ת'ן ז'מ'ש'ט'ן א' ה'א'ל'ה. א'מ'ת'נ'ה. א'ש'פ'ה.

א'מ'ת'ה ה'י'ש'ט' א'ו'י'ע'ה א'נ'י. "מ'א'ו'נ'ה". כ'ז'י א'ה'ק'ו'ד א'א'מ'צ' ה'מ'ת'נ'ת נ'א'צ'ו'ם
ה'ו'י'ן. א'ח'צ'ו'ת כ'ז'ו'ת פ'י'ך ז'ח'ו'ל'ן ו'ד'מ'ל'ן, א'ו'ד'ר ה'מ'צ'א ש'ק'ד'ה א'מ'ל'ת'ת'ו.

באהבה לבן הקטן
שלא הכרתיו

ד.כ.

בארץ היה אז שקט. הוא נמתח כיריעה דקה, טוויה גיטושים,
דוחה חשד. גן יבנה מנתה צריפים אחדים פזורים פה ושם.
האנשים המעטים עמלו קשה. את הסביבה השוממת אז הכירו מע
הכרה שטחית, נעדרת ענין. אולם השומר, גבוה, בהיר, בעל
גוף גמיש ועינים מחיכות מעט - ידע ואהב את הנוף היגע,
הסותק בהכנעה תחת שמש לוחטת. היה מהלך שדות הרחבים
הליכה חפשית, רשלנית מעט ואת כסופיו לחויות גבריות,
כבושיות נשא כיעוד. הוא דבר ערבית חננית, ידיעתו את
נימוסי אורחיו הערבים עוררו גאג קנאה בלבם, וננקלה שבהם
נהג כובד ראש מצודד את לבו. לרוב סובב בדרכים. סוסתו
יפה היתה, והויתו נתקפלה בתוך הנוף הסדוף כסדות הבור
מסביב, שנכספו כמוהו לפריון הזרעים שנזרעו באימון כי
יצמיחו.

פעמים אחדות שיתפני בסיוריו. בכפרים פגגשוהו בשמחה.
פולחן הכנסת אורחים אינו מיגע את הערבים והם אוהבים
לשוחח. אף הנוף הדרומי השטוח הלם את שלות השיחה הגברית
דברו בנחת. והשיחה גששנית, שטוחה במרכזו ומעמיקה בזויות
תאי המוח שומרים כל ניד מלה שנאמרה, והלב מתחנן לרעות
אמיתית. כך הוא וכך גם הם.

אולם היו לו רעים ממס. היה זקן עני וענו. בדואי תקוע
במערכת תבל כעץ תוהה בנוף לא לו. שכן הוא בשדות זורה
קצורים, עצובים ולילה לילה בשל מעט קפה על אבניים.
אשתו זעפנית היתה, לא אהבה את בעלה ולא את התבל. אולם
הוא אהב את השומר היהודי. הוא לספו בעיניו הדהות וברכו
ברכת אב קדמונה. השומר נהג לבא אליו. אהבו שניהם את
ליל הכוכבים השקט, את האפלולית הדרומית החמימה, את
האוהל הקרוע ואת יחסייהם הקדמוניים. ישבו שניהם והחליפו
כלים בודדות. וסקעו עצמם בראשוניות עמומה, זורה מרפא
לנפש האדם שנתעה לעמק הבכא.

ועוד בו שיך עָרָר. גם הוא זקן. יחסייהם כשל דוד מכובד
ובן אחות שנתחבב עליו. השיחות נתמסכו בעצב. הלא אחד
מהם היה עור. השומר היה מביא לו את שקיעת השמש, את גון
הסמים המוריד. הם שתקו הרבה, שתיקה שבהרהורי אדם וגורל

ועוד אוהבו אורח שנהג לבא מבאר שבע. עשיר היה, אהלים
לו ונשים, גמלים וילדיים. היה בא תמיד בשלהי קיץ לנטע
אהליו בואכה גן יבנה. סתם לשם נופש. אדמות היו לו סב.
באוהל האורחים ניכרה אמידות. אמידות של מבזיב לסתם
לוקסוס. והשיחה טוזה חכמה, דעת חיים וצער על שעבוד
אדם לסליטיו - הסמויים והגלויים.

השומר נטה גשורים אל יושבי ארצו. כי את יעודו ראה ^{בז}
והגשרים היו צריכֵם עדיין, מפותלים ותלויים על צאצא אר
געועי האדם לנעלה. ועת כותשו געועים אלה לאבקת רעל
אָגָה גסה נקפדו חיוו בלא עת, בלא תכלית.

רבקה כצנלסון

1935

כג תשרי תרצ"ט

שלום לכולם

שמי שי כהן נולדתי¹⁹¹² במושבה גן יבנה בשנת 1934, להורי שושנה ואברהם כהן, זיכרונם לברכה והיום אינני תושב המושבה.

גן יבנה היתה ערש מחוז ילדותי. מטבע הדברים, אי אדם יכול לשכוח את מחוז ילדותו ובית הוריו, תחושה זו מלווה אותי כל חי.

הורי היו ממייסדי גן יבנה ואבי אברהם, היה מהוגי הרעיון להתיישבות היהודית בדרום, בנגב ובמדבר. והחל ליישם זאת בעצמו, כאשר גן יבנה היתה בשער של הנגב.

אבי אברהם, שהיה גם ממונה על הביטחון בדרום ובנגב, היה גם אחראי לביטחון המושבה מיסודה בשנת 1930 עד אשר נהרג באוקטובר 38, ביחד עם חברו לנשק מאיר אוורבוך ע"י פורעים ערבים.

כל סיפורי הגבורה מאותם ימים, כתובים בספרי תולדות ההתיישבות היהודית החלוצית בארץ ישראל באותה תקופה.

כאשר אבי נפל התי ילד כבן 4. מאותה תקופה, לצורך פרנסתנו, עקרה אימי אל העיר. למרות זאת גן יבנה נשארה קרובה לליבי, ואני גאה להימנות עם דור בני המייסדים.

והיום כשאני ניצב כאן ורואה את הפיתוח האדיר, ההנצחה למייסדים ולוותיקים - מתרחב ליבי ואני חש שחזונם של הורי מתממש לנגר עיני.

אני רוצה להודות לממשיכי המורשת שגרים כאן ולכל מי שפעל ופועל לקידום הישוב ופיתוחו, תודה והוקרה מיוחדת לראש המועצה מר משה אלקסלסי, שהפך את גן יבנה לגן פורח וכן לצוות העושה במלאכה יחד עמו

ישר כוח וכל הכבוד

23

שמואל זכנס ותיק. האישורה גן יבנה 2010
כנס 25 אלפים / צ"י האגודה הישראלית 1/11/10

מחזור מס' 1923
19/10/1938
כ"ג תשרי תרצ"ט

יום רביעי, תשרי תרצ"ט 19.10.38

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן

אבותיהם

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן

בצדי דפוס ומעשים

ל"ב ספר-יד של מבקר

כך שם ספרו של אלפרד פול גאר (הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, 1988), ספר שאינו גדול ביותר והרבה פרקים בו שהם קטנים ביותר. כדרכו בספריו — ומינים ארבעה עשר — שהיא דרך הקיצור והדקות. אגב בספר הזה יאמר על הקאריקטוריסטן: הוא מבקר ודוקא מבקר כולו, המקמץ ביותר במלים, העישה עשר שורות שורה אחת — אני מבדו באחי ברוח. עתים כל הפרק כולו — שני פסוקים, פסוק. בממילא מובנים כאן המומרה, האפור ריום, ההידור, בשם שמוכנים שתוקד המלים, החורה הוינגלארית, השעשוע האנטייתי וממנים דומים. הנה נשמע משפטי-סימולות, כמו: הנמלט אל הטרגדיה נמלט מאס-תנתום, שאין לו סוף לאין סוף שאין לו תנאים. אי דמויות-החיותול מקיימות משמעות בה ערה-משמעות. או: ולולד נחג אירונים באלה שנהגו אירונים באירונים. או: יש גיבור החי רק על השיר החי עליו, או: הפילוסוף החביב מראה התענינות באותו עולם המראה התענינות בפילוסוף החביב. או: השחקנים החד מיום אי-החוריות שלהם היא פקנת הזהיות ואילו השחקנים הרציניים פועל מן כדרך הנועמן ולולד שאין כועמן

כזה. המעריך ישב כאן לא כאספקלרדי צחה אלא כאספקלרוח עלופתי-אד (אד הרומן). הוא קלט יתחזיר אור נערי. — לנגד עיניהם היה הרומן והוא היה להם ככלי לבחון את המתוח ולא יכל להתעלם מן הפגמים. עם התכתובים למחזה מתקפת איכות, המיונת לצור האפית ושאינה הולמת את הצורה הדרו מטיה. על כך נמתחה מידת-הקיסרה: שכן המצב המוצק, שהחיסר הוטל התו בו, שוב לא היה בו ממידת המצב הני ול. — וכן ראתה הביקורת במחזי יתרונות רבים של הרומן שלא היו במחזה כלל. הם לא היו משים שר היה להם מה לעשות כאן. שכן לא שלא לעשות רומנים כמהות גתיא: ראות. איפכא מסתברא — "השר שית דנה בדוגמה מפורשת, בדרמטיו: צית של דוסטויבסקי. כך לשוני "העובדות של הרומן ישנן... אך נע" המוכרח שבהן, החגיון שלהן, הקט הרותני. הרבה נקודות ולא קי אה אפיוודות ולא גרל, המימות ולא ה סצינות ולא דראמה. זעיר פה זע שם דבוק כונב-לטאה משהו פסיכולוגי וזכר לדוסטויבסקי. הנפשות משוטט בקיצור מפלצתי, הראש כבוביל מי כב על הרגליו. הדואלוגי נעשי בגרמופון, כך הוא יסמע רעים ב ישות, מה. יסמע רעים ב הקיאטי

אברהם כהן — שומר בנגב

השחר של יב' תשרי תש"ז מצאנו שוכנים בפתח אהלו של שייך בדווי מבני ערב-תראבין, מכוסים ביריעות שערעזים מעל הראש, מפני הטל. לצדנו שכבו בני השייך ואחיו, באמצע — אברהם נסימוב, שומר כפר בצרון, ואני לידו. נביחת כלבים העירתנו. זקפנו את ראשינו והנה סוסה אדומה מגמאה ארץ וזמנה ממרחק, ועליה פרש בדווי, שהכפיה מכסה את פניו עד לעיניים. ליד האוהל נעזר הרוכב וירד מעל סוסתו. נער צעיר הזדרו, אחז ברסנה וקשרה ליתד התקועה בחול. האורח פנה אל הפתח, כשהוא מוקף עדת כלבים נובחים. יצא לקראתו השייך סעיד: — תפדל, יא כייל (הכנס נא, הפרש).

— סלאמו עליכום! — ברך האורח. השיב השייך על ברכתו ופנה לעבר הגחלים העמומות, ללבותן ולבשל קהוה. — יא שייך סעיד, — אמר האורח — היהודים פשטו בארץ ותקעו אהלים למן אל עריש בדרום ועד דמשק...

רגע קדרו פני השייך: „אללה הוא כלי-כיל". — אמר — ומיד התאושש ועל פניו שבה ושכנה השלוה. הבדווי שמה את הקהוה, שהיה עשה קלה, נפרד מבעל האוהל ורכב דרומה לפלוג'ה העיריה, בטרם תזרה השמש. אותו יום היה יום-השוק בפלוג'ה ומשוכני האהלים נדרו שמה בסוסים ובגמלים, ולעת-ערב ישיב ובפיהם ידיעות מפורטות על עלית היהודים לנקודות והתיישבות בנגב, בלילה שחלף.

השייך סעיד ישב דומם, אך החליק באצבעותיו את זקנו השחור והקלוש, ומשוהשתררה דממה לרגע אמר:

— ואני, יא ג'מאעה (הנאספים) מהרהר באבריוסוף המרוחם (המנוח „המרוחם") מג'יבנה, יא אבריוסוף אציל-הרות, איך נפלת לפני ולאד וזראט (בג'עזולת) ולא זכית... עתה הנה נתסימו דבריק, והיאהוד עלו והתישבו בחולות... ואחר הזקנים חמשיך:

— איש טוב היה אבריוסוף, ירחם אללה את רוהו. פגשתינו פעם ביום שרב, כשהולו בקתרה, ואני במדבר באר-שבע. הוא עזא את „המרומביל" וברכני לשלום. שאלתי: היש מיכז? — ענני: יהיו ברצון אללה, וגם עשב לבהמה לשבוע יהיה. — אמרתי לה יא אבו יוסוף, לשוא עמלך, כי ארץ מלחה היא, אשר לא תיזרע ולא יעלה בה כל עשב. — השיבו אללה מע אסאבריק (אללה עם הסבלנים), אוצרות מים וביט מצויים מתחת לחול בארץ ציה זה, ובהגיע היום נמצא להחיות בהם עם רב, ואז יבואו יהחיים ותישבו בנגב אף הם. — ירית (מי יתן)! — אמרתי — והנה באו היהודים, אך הוא הליך קידם זמנו...

— השנה 1932, גבעה קסנה נשקפת אל פני הים, מדרום-מזרח ליד חכרת „אהוה" מצפון תל-ארזיה, ליד הכפר ברקה. מסביב אדמת מושאע „חבת-ימים".

השייך סעיד הוא כלי-כיל
השייך סעיד הוא כלי-כיל
השייך סעיד הוא כלי-כיל

השייך סעיד הוא כלי-כיל
השייך סעיד הוא כלי-כיל
השייך סעיד הוא כלי-כיל

נחלתן של משפחות ענפות, חלק ממנה נקנה ועל חלקים אחרים התנהל משאומתן. בינתיים, מודדים התהלכו על פני השטח ומתחו חוטי ברזל לסמן את הגבולות: גן-יבנה.

בשלהי השנה עלה ארגון תל-חי להתישב בגן-יבנה. 20 איש באו בתחילה והחלו בהכשרת הקרקע לעליית חבריהם. במורד הגבעה הוקמו חמישה צריפי עץ, אשר שימשו להם למגורים. מלאכת הבנין החלה. חברת "אחוזה" הוסיפה לרכוש קרקע וצו קשיים ביחסי השכנים. בדווים עם עדריהם עלו על האדמה ונטו אוהלים, פלחים ערערו על הממכר ולא הניחו לחורשים לחרוש. סכסוכי גבולות צצו לרוב ודרוש היה אדם ליישב אותם. למקום הוזמן השומר אברהם כהן, ותפקידו לרכז את החלקות שנקנו ולעזור לחברה להרחיב את קניותיה, לשמור על הרכוש וליישב סכסוכי קרקעות ומרעה.

בשנת 1933 הוקם צריף שישי במרחק-מה מן האחרים, צריף חדש ונאה, אשר חציו האחד שימש משרד ל"כין" וחציו השני בית-מגורים לשומר. אברהם כהן בא לגן-יבנה, אחרי גמרו את בית-הספר לקצינים של משטרת א"י, במדי-שרד של רב-סארזנט. בן עשרים וחמש היה בבואו, גבה-קומה, כחוש ואיתן. תפקידים קשים נכונו לו בסביבה זו, אך כהן, או כפי שכינו אותו אבריוסוף, נגש למלאכה באמנות והתחיל בקטנות: קשרים היו לו עם הערבים מימי שירותו במשטרה, והוא שקד לטפח ולהרחיב אותם כאפשר. יחסו היה לבבי וכנה, הוא הפליא אותם בדיעות לשונם ומנהגיהם, ועד מהרה נעשה מפורסם בסביבה. השכנים גמלו לו אהבה וגילו לפניו את צפונותיהם. על-פי אבריוסוף נקבעו שכר הרועה ומיכסת היבול של האריס, ולא אחת השלים בין משפחות יריבות בכפרים. פעם, כאשר פרצה מריבה עקב התחרות למשרת מוחתאר בכפר יסור, הוא הכריע, ובעזרתו נתמנה המוחתאר החדש. ואם קרה אי-פעם ומישהו התכונן לשלוח יד ברכוש עברי, או גנב מהרי חברון ירד אל המישור לטרף — נמצא תמיד אחד שהדיע מראש לאבריוסוף והזהיר אותו.

גן-יבנה היתה תחנה אחרונה בדרך נדודיו של אברהם כהן. הוא עלה ארצה עם הוריו בעודו ילד. כעבור שנים אחדות מתו עליו הוריו ויתמות אפפתהו בשחר חייו. הוא גדל והתחנך במשמר-הירדן, עשה זמן מה אצל אחותו בעמק, בביה"ס החקלאי מקווה-ישראל, ובשנת 17 לחייו התגייס לחיל-הספר. שנותיו עברו עליו בנדודים, כי הוא עבר למשטרה, נשלח למקומות מסוכנים והצלחה, בגלותו יזמה ואומץ-לב.

שש שנים שירת כשוטר יהודי יחידי בבאר-שבע ובמשטרת רוכבי הגמלים, ושם בתוך השלווה האופפת את המדבר, החל לרקום את חלום חייו. הוא למד את אורח חיי הערבים והבדווים, מנהגיהם, לשונם ומצאם לשבטים. הכיר כל נחל, ערוץ, רכס, ולא היה שביל נעלם ממנו. הוא חדר לכל הפינות הנעלמות של הנגב, ממסרץ עקבה ועד לסדום והרי חברון, למד את נפש יושביו וקנה

ביניהם ידידים. קשר טמיר נוצר בין האיש לבין מרחבי הנגב, אשר בו נטעו ידיו את העצים הראשונים, ליד תחנת משטרה בודדת. משחלפו שנות העלומים, החלו לובשים המאוויים הכמוסים צורה מוחשית, ומטרת חייו הסתמנה ברורות לעיני רוחו: החיאת הנגב. הוא זנח את המשטרה ובנה ביתו בגן־יבנה, בה ראה את השער לנגב.

בחייה החברתיים של גן־יבנה לקח אברהם חלק פעיל, ותפקידים רבים נאחזיים הוטלו על שכמו. הוא התמנה למוחתאר המקום, וכאשר התארגן ועד המושבה נבחר לחבר ומוזכיר. הוא קשר קשרים עם השלטונות ועם הסביבה הערבית. מזמן לזמן נערכו אצלו ביקורים ידידותיים של קציני המחוז ושייכים בדווים. ופעם התארח אצלו עראף אל־עארף, מושל מחוז באר־שבע, והרצה בפני המתישבים, בעברית, על ספרו "שבטי הבדווים בבאר־שבע".

אברהם כהן הניח את היסוד להגנת גן־יבנה. חברת "אחוזה" היתה מעוניינת מטעמי רווחים למכור אדמה ולבנות בחלקות המרוחקות, ולא אחת רב כהן עם המנהל בשל מכירת מגרשים, בעמדו על הצורך בריכוז המושבה. הוא שיתף את "אחוזה" בסכומי כסף ניכרים לצרכי הבטחת המקום והחברה לא יכלה לסרב לו. בסדרי השמירה לא נהג קביעות, כי אסור שהנגב ידע היכן נמצא השומר, אף היה מקפיד על גילויין של גניבות, ולו גם קטנות ביותר. היה נוהג לומר: "אילא ילחק אל דיק — ימנע אל ג'מל" (היוצא בעקבות תרנגול. גנוב — מונע גניבת גמל), ופעם עשה ארבעה ימים בחיפושים אחרי כמה חבילות חוטי־ברזל גנובות עד שמצאן בבאר־שבע.

גשש היה לו מכפר ברקה, ושמו עבד טובת, ויהיו שניהם ידידים בנפש. עבד ליווה אותו במסעיו ושעות רבות עברו עליהם בצוותא. מיום מותו של אברהם, הפסיק עבד את קשריו עם היהוד ועם העולם החיצוני, וישב בודד בביתו בברקה. בליל־חורף אפל הלכתי לבקרנו. עבד קיבל אותי באדיבות קרירה, בחשבו אותי לשומר גן־יבנה. סיפרתי לו על מטרת בואי, לשאול על דבר אבר־יוסוף, וחשתי שנגעתי בנקודה רגישה. הוא תיקן את המזרון שישבתי עליו והביא לי שני כרים להשען, שתינו קפה בדממה, ואמר:

באללה, יא צאחבי (ידידי), לא ידעתי מעודי איש כאבר־יוסוף המרחום. המנוח נוהג היה לכבד כל אדם, למן שייכי הבדווים רמי היחס ועד לקבצן נכה־רגלים. אדיב היה כלפי הנגב שנתפס בקלקלתו, שנא את החנף ואת המכחש, ומ־עולם לא נתן להוליכו שולל בדברי חלקות, אך מעל לכל שפע ממנו קסם אישי. רכבנו פעם בעקבות כבשה שנגנבה, ובהרים במזרח פגשנו בכנופית "כליילה" (חברונים), אשר היו חשודים בגניבה. הם היו חמושי־נשק ועלו עלינו במספר. אמרתי: יא אבר־יוסוף, כוחנו כאין לעומתם, והללו נודדים ומז־רעב, אשר שפיכת־דמים למשחק תחשב בעיניהם. אבר־יוסוף לא שעה אלי ונגש אליהם, ברכנו אותם לשלום ואכלנו עמם בצוותא; לפני שנפרדנו, סח להם שאבדה לו כבשה וביקש

לסייע לו למצוא אותה. הם קיבלו את סימני הכבשה והבטיחו „לחפש אחריה, וכעבור יומיים מצאתיה רועה בשדות גן־יבנה. תפשתי באזנה, הבאתיה אל אבר־יוסף ואומר: באללה, יא אבר־יוסף, אף בני־בלעל לא ישיבו פניך ריקם.

באחד הימים רכב אבר־יוסף בשדה, והנה ערבי זקן ושתי כבשות־צאן שלו מלחכות עשב בצידו הנטיעות. שאל אבר־יוסף למעשהו והשיבו הערבי: פלח עני אנוכי ודבר אין לי זולתי הכבשות האלה, ואם הרעותי, בהביאי אותן לשדה זה — הנה אני וכבשותי בידך. ענה השומר: רעה את כבשותיך, אך השמר פן תפגענה בנטיעות מעבר לתעלות. — יברכך אללה על טובך, יא אבר־יוסף, — ענה הזקן והבטיח. למחרת היום, הביא הזקן מנחה: שני רוטלים סוכר, רוטל סמנה ומעט אורז והשאירם בידי האשה. כשחזר אבר־יוסף מהשדה, מסרה לו אשתו את המנחה. הוא שאל לאיש שהביאם ואמרה: לא אדע מי הוא. שלח אבר־יוסף את אחד הנערים לקרוא לי (לעבד), הראני את עקבות הזקן ואמר: נצא בעקבות האיש ונדע מי הוא. הייתי בטוח כי גנב הוא, אך כשהתבוננתי לר־שומי העקב, לא האמנתי למראה עיני...

אמרתי: טעות היא בידך, יא אבר־יוסף, כי מכיר אני את האיש, פלח זקן הוא, עני וחשוך־בנים, אך מצניע־לכת ולא ישלח ידו בגניבה. סיפר לי אבר־יוסף את המקרה, נתן לידי את המנחה וציווה עלי להשיבה לבעליה: „הגד לו, אמר, כי למען אללה הרשיתי לרעות את כבשותי, ולא מבצע“.

מאורעות 1936 לא באו עליו בהפתעה. חדשים רבים לפני כן ראה אברהם כהן את הנולד והתכונן לקראתו, ובהרצח הסרדנט משה רוזנפלד ז"ל, ידידו מכבר, ידע שאין זו יד המקרה, אלא התחלה הרת־אסונות וההמשך לא יאחר לבוא. רבו התנפלויות מאורגנות, הצתות, שוד ורצח, וגן־יבנה הנקודה הקטנה והמבודדת, עיניה נשואות לשומר. כהן עמד איתן. השתלבו בו פקחות שומרית מצד אחד וידיעה צבאית מצד שני. הכנופיות פקדו לעיתים את גן־יבנה ובצרון, אך נתקלו בחומה בצורה של שמירה מאורגנת. הם באו מהרי חברון ועליהם נספחו פלחים מקומיים, רובם מיבנה (ערבית) ומאשדוד ומיעוטם מברקה, ביטאני ובאשית. הכנופיות שלטו שלטון בלי־מצרים והטילו את מוראן על כפרי הסביבה, אך כהן יזע תמיד את העלול להתרחש והיה נכון לקדם את הרעה.

— באחד הלילות, — מספר פוזין, ירר ועד המושבה גן־יבנה — ביקר משמר צבאי בגן־יבנה. באותו יום קיבל כהן ידיעה, כי ליד פסי הרכבת בצד מערב מתרכזת כנופיה גדולה, והחליט שבאה שעת־כושר לצאת לקראתה. הצבא נאות לבקשתו וכהן ישב במכונית הראשונה, להדריכם. הוא הציע להם לכבות את האורות, אולם הם לא שעו לאזהרתו. הכנופיה שמנתה כ־60 איש, הרגישה בבאים ואנשיה שהתפזרו בתעלה הניחו למכוניות להתקרב. משנכנסו לטווח היריה, פתחו אש, והחילים שלא היו מוכנים להתקפת־פתע קפצו מהמכונית והסתחרו בצדי

הדרך. הקצין היה צעיר ובלתי מנוסה ואיבד עשתנותיו. נטל כהן את הפיקוד על היחידה, פיזר את החיילים בשרשרת והתקדם אתם לעבר הכנופיה, כשהחייל הממונה על מכונת-היריה נצטווה לירות בלי-הרף לאורך התעלה.

כשתי שעות נמשך הקרב ובסופו פוזרה הכנופיה, שחבריה נשאו את פצועיהם. בשוב הצבא עם כהן, נמצא חייל פצוע באחת המכונות, אך הוא למד-הקרבות, לא יכול להורידו כי מראה הדם היה קשה לו. הרימונו את החייל, מאיר אוירבך ד"ל ואני, והכנסנו אותו הביתה, שם ישב הקצין נרגש והרבה לשתות ויסקי ואברהם היה שוב שליו ושקט.

— קידוח הבארות בנגב היה ראשית התגשמות חזונו. בפעולה רבת-היקף זו נתגלה האיש במלוא שיעור קומתו. נקודות הקידוח היו פזורות בכל רחבי הנגב וכל אחת בודדת לנפשה בלב הישימון, ובה פועלים ומספר נוטרים למשמר. כהן היה המקשר ביניהן לבין העולם החיצוני, ועליו היתה הדאגה לבטחונן ולשלומן. על פיו נקבעו העמדות, מספר האנשים וסדרי ההגנה. השומר מגן-יבנה התמסר כולו לתפקידו החדש. המכונות שהועמדה לרשותו גמאה קילומטרים במשעולי החול בנגב: עוג'ה-הפיר — חולה — באר-שבע — בית-גוברין — פשחה... ביום ובלילה; לבדו, או עם עבד סובח הגשש, בלי משמר או ליווי. בכל נקודה ידע את צרכי ההגנה, צרכי השוכנים בה ויחסיה עם השכנים; בו בזמן לא זנח את מושבתו גן-יבנה והוא פקד אותה לעיתים ופיקח על סדרי השמירה. יש אשר בחזרו מהנגב בחצות-הליל, עבר בעמדות השומרים. נכנס לביתו להנפש בחוג משפחתו וילדו, ועם שחר טסה מכוניתו נגבה בהשאירה אחריה ענני אבק.

באחד מימי המאורעות, והוא במדבר באר-שבע, נתקעה מכוניתו בחול ואי-אפשר היה לחלצה. היתה שעת-ערב ואחרי נסיונות נואשים לדחוף את המכונית, הבחין בכוונו ממרחק, קרא לו והסביר לו את מצבו. הבדווי קרא לעזרה, ולא עברה חצי-שעה וכעשרה כדווים הופיעו והוציאו את המכונית ושילחה לשלום. בנסעו פעם מעזה לבאר-שבע, בסיבוב ליד הדרך העולה לפלוג'ה, פגש בחמישה ערבים מזויינים שחסמו בעדו את הדרך. כהן לא נבוך אף לא נזקק לאקדחו, אלא עצר את המכונית ופנה אליהם בדברי שלום. אחרי שיחה קצרה וחילוף משפטים ידידותיים הניחו לו להמשיך את דרכו.

— ליווייתי אותו פעם לפשחה. — מספר הח' גלובובסקי מבצרון — מטרות נסיעתו היתה לקבוע סדרי הגנה לנקודות קידוח חדשה, ובפשחה חיכו לו מפקד משטרת ירושלים ומפקד משטרת הכפרים. כהן סקר את המקום: אדמת מישור ובסמוך לה צוק תלול מתנשא בגובה כדי 30 מטר. הקידוח היה צריך להעשות במרחק של 10 מטרים מהצוק. כהן ישב על אבן וכעבור חצי-שעה היתה בידו תכנית: 15 שוטרים ערבים יחנו על ההר מעבר לצוק, ובמחנה הקידוח — 12 נוטרים ערבים. בו במקום סימן את מקום המכונות, האהלים, הגדרות והעמדות. תכניתו נתקבלה ועוררה את התפעלותם של מפקדי המשטרה.

הקדוח נסתיים בנגב. תפקידים שונים הוצעו לכהן, אך הוא העדיף להשאר בגן-יבנה ולהתמסר יותר למשפחתו. ביום 17 באוקטובר 1937 נסע לתל-אביב, לסיים את חשבון עבודתו בנגב ולהפגש עם הנהלת "כופר הישוב", בדבר הקצבה לגן-יבנה. אחר-הצהרים חזר יחד עם מאיר אווירבך, אף הוא מראשוני גן-יבנה וידימינו בשמירה. בהגיע האוטובוס לסיבוב בית-דגון, נורו עליו יריות מספר. כהן שישב במושב האחורי, הספיק לשלוף את אקדוחו, אך כדורי-מוות פגעו בו ובחברו מאיר, ושניהם נפלו מתבוססים בדמם.

סיוון 1947 — ולאטובוס מבארות-יצחק, עלו ארבעה בדווים רוים ומצומקים עוטים עבאיות צמר, ובפניהם עקבות ה"מחל" (הבצורת).

— הגענו, — אמר אחד מהם, בהגיע האוטובוס לאבר-כביר, ושלח את ידו למשוך בפעמון. — הבה נרד...

— אל נא. — השיב הזקן בחברה, — מדי בואי נוהג אני לרדת לתל-אביב ונוסע עד ה"מוקף" (התחנה המרכזית). שם אלמנתו של המרחום אבריוסוף מגן יבנה, יושבת ליד ה"שובאכ" (אשנב) ומוכרת כרטיסים לנוסעים דרומה, ומדי עברנו משם, נברך אותה לשלום...

— שמעתי אומרים, הוסיף בדווי שני, — על בנו של אבריוסוף, שנעשה כבר רעאי (בגיל המרעה), גדל ב"קובאניה" ובוודאי יהיה בן-חיל, באללה, כאביו... אליהו נאוי.

ראובן קוראקין ז"ל

בהעקרו משורות אכרי המושבות יבנאל ובית-גן, ומכדורי חמסנים במשמר-לילה מסמל ראובן קוראקין (אשר נודע בחיין בשמו ראובן/קה), פרשה ארוכה של שנות חיים עבודה והווי בגליל התחתון. ראובן/קה בבית-גן — אשר אביו יצחק היה מראשוני אריסיה וראשון לשומריה היהודים, וזקנו ר' אברהם נשא עליו באצילות מיוחדת את חותם הצדק המופלא של אכר-גר, אשר חיפש באמונה תמה את האמת בדת היהודים ומצא אותה ואת הקדושה באדמת הארץ — אדמת הטרשים של סג'רה — ולא הכזיבה אותו. וראובן — דור שלישי — תירגם כבר מסורת זו של צדק וענוות-אכרים למונחים המיוחדים של זמנו ותקופת גידולו: שומר רוכב עם חברי "השומר", חבר ליגאל במאורעות מרחביה, קשר אמין להפליא ביום-מצור בין מרחביה לנצרת, ואחד משלושת אסירי המאורע של כיבוש עמק יזרעאל להתישבות היהודים.

ואם היו שנים, אשר סימנן היה "רומאנטיקה של הגליל" והרוכב של "השומר", ראובן היה בנושאי הסימן הזה; מדי נזכור את הרוכבים הללו, הנעלמים בערוב-היום בין הקמה של בקעת יבנאל-בית-גן, או העולים בחבורה גאה ועליוה בשביל העקלקל אל רמת פוריה — דמותו של ראובן/קה מתיצבת מאליה בצעירותה ורעננותה, כרעננות הישוב הגלילי כולה, אשר במיעוטו היה כוחו ובריחווקו היה קסמו הרב.

כח

אברהם כהן — „אשר לא זכה“

הוא לא היה דובר בשעה, לא היכן תכניות התיישבות ולא עמד בראש ועדות, אגודות וחברות לגאולת הנגב, אולם למעשה היה אולי הוא איש הנגב הראשון בארץ-ישראל...

כשש שנים שירת אברהם כהן, חניך משמר-הירדן, קיבוץ עמק-הירדן ומקוה-ישראל, במשטרה הארצישראלית בנגב; עמד זמן מה בראש פלוגת דוכפי-הנגב (גמלים), עלה לדרגת סארג'נט, והיה קרוב להיעלות לדרגת קצין. במשך שש שנות עבודתו, בהן שימש לפרקים שוטר יתודי יחידי, ככל נפת בארץ-ישראל, גימלא אברהם את מרחבי הנגב והמדבר, למד את שפת הבדווים, את מנהגיהם ואת נימוסיהם והיטיב לדבר בלשונם כאחד מהם. במשך שש שנים קשר את גופו בשממה ונחש אותה אהבה בלי מצרים, במשך שש שנים אלה כרת ברית עם הנגב, על סף עלייתו לדרגת קצין נפרד אברהם כהן מכל המשטרה כן את מיטת צלומיו ביילה מחוץ לשוב, הרחק מסביבה עברית ומחיים עבריים, ונפשו ערגה אל אחיה אולם בבואו להסיל על עצמו תפקיד של שמירה, החולם את תמונתו, את בקיאותו בהליכות החיים של שכנינו בארץ, בתו בשנת 1933 בין ימנה החדשה הקרובה לנגב... וכאן לא פסק מלהתגעגע ומלחלום על התיישבות גדולה בארצות ארץ מיוברית למחצה; בה, באחת מתחנות המשטרה שבה, בארץ-מארה, נפגע עצמו בעצם ידיו...

„חלום חייו היה הנגב — מספר לנו מ. זליצקי — השנים האחרונות אשר היו במזרח והשומם בין שמים יבשים ואדמה צחיחה ושכטי בדווים פראיים מוגרבו רגשות אהבה אליו, אשר יד הזמן לא היה בכוחה למחותם, הוא הכיר את הנגב כולו על בוריו, עבר איתו מאות פעמים לארכו ולהצבו, ידע כל שבט ושבט, אורח וזיהם והיחסים ביניהם, הכיר היפרת אישית כל בדוו נודד אשר כמדבר, מרחבי ידע יפה את שמות ושליט שלטון גמור כניבים המיוחדים שלה, ניטב הלומה ליהודי הפזיחה הנגב להיותו מקום להתיישבות יהודית, הוא ידע יפה כי אין את אום מישונו והשליט על המדבר המדבר, הידע אותו כך, המכובד כך על יושבי-המדבר, הוא ראה את שנות שירותו הרבות בנגב כהכשרה לימים אשר יבוא, והוא ידע, בשנת היום ונגב, תעצור ימים לתחיה ימלא הוא בה תפקיד חשוב הישגי“

Handwritten text in the right margin, written vertically, including the name 'אברהם כהן' and other illegible words.

בימי המאורעות זכה אברהם לשוב אל הנגב. הימים היו ימי תסיסה מסביב ל"חלוקת הארץ". לנגב נודעה פתאום חשיבות יתירה גם בקונגרס הציוני וגם בפרלמנט האנגלי הועלתה הדרישה להוציא את הנגב מכלל חלוקת הארץ, ולהשאירו תחת משטר מנדטורי בריטי, למען יוכל העם היהודי לנסות את כחו בהחייאת שממותיו. באותם הימים נתעוררו השלטונות לבקש אחרי מי־תהום בנגב, כדי לברר את מציאותם ואת טיבם. הקודחים והמבצעים היו קבוצות קבוצות זעירות של יהודים, אשר לא נרתעו מן השממה גם בעצם ימי השתוללות הכנופיות בארץ — והמונה על בטחונם אברהם כהן.

"הוא הלך לתפקידו זה (תפקיד מארגן מחנות הקודחים ובטחונם) כלכת אדם להגשים את מטרת חייו הקדושה ביותר". להתעוררותו ולהתמכרותו לא היה גבול. יחידי במכונת הקטנה אשר לו התרוצץ במרחבי השממה באין איש אתו, כשהוא פוקד את מנייני הקודחים העברים במדבר הרחב. "המרחקים בין מחנה למחנה היו עצומים... כל מחנה חי לו לבדו, מנותק לחלוטין, בידיעה ברורה ואכזרית: אם יקרה כאן משהו אין לחכות לעזרה משום צד. כאן אפשר או לעמוד בכוח עצמך או ליפול. איש לא ידע על כך ואיש לא יגיש עזרה... ידיעה זו הטילה אחריות כבדה מאוד על שכמו של אברהם, והוא לא נח ולא שקט עד אם הבטיח עד המפסימום האפשרי את כוח העמידה של כל מחנה בודד. הוא התרוצץ במכוניו יחידי ימים ויללות מן המשרדים הממשלתיים והישובים אל המחנות המרוחקים שלו אשר בנגב ואל המחנה היחידי והבודד במדבר יהודה, בקרבת ים המלה. הוא תבע, סידר, אירגן, פקח, בדק את התקדמות העבודה והסיכויים, שמח לכל הופעה המבטיחה הצלחה כלשהי והיה מדוכא כשהמקדח העמיק עשרות מטרים רבות והאדמה עלתה צחיחה, ללא כל לחות".

פעמים הגיע אל המחנות בחצות — כן מספרים עליו גם חבריו האחרים — פעמים היה מתנשא ממשכבו בעצם הלילה ועוקר אל מחנה אחר או אל ביתו בגן־יבנה, ויש שהיה עובר ממחנה למחנה ברגל, כשהוא עטוף בגלימה בדוית. אכן, היה זה אדם עשוי לבלי חת, אשר לא ידע את הפחד מעודו, אולם הוא סמך הרבה גם על קשרי הידידות האמיצים אשר קשר בשנים הקודמות עם בדוי הנגב ועם מנהיגיהם. הבדוים הוסיפו לכבדו ולחבבו ככתחילה, אירחוהו באהליהם ורחשו לו ידידות ויקר, כאילו לא נפל דבר בארץ, ואף אלה שלא ידעוהו מתמול שלשום

נרתעו מפני קור רוחו, טיב לשונו ועמידתו כאחד האצילים הברזים. לא אחת הפרו הברזים בהשפעתו את זממם של מנהיגי הכנופיות בדרום הארץ.

בקשריו האמיצים עם הברזים, אשר אותם אהב אהבת אמת, תלה אברהם כהן תקוות מרובות. בהרצאותיו לפני אנשי גן-יבנה, בשיחותיו אתי בביתו, לאחר גמר הרצאתי אני באותו מקום, היה לא רק חוזר ומגלה פרטים ועובדות מאלפים מחיי הברזים, אלא מביע פעם בפעם את אמונתו, כי רק על-ידי לימוד שפתם של השכנים ונימוסיהם ועל-ידי חגיגת טבע משותפים, כגון חגי זרע וקציר, חגי אסיף וגז הצאן, אפשר יהיה להתגבר על האיבה והפירוד, אשר יורעו בקרבם מחרחרי ריב ומלחמה מבחוץ. על-כל-פנים, בנגב ראה אברהם את מקום יעדו בעתיד ובו קיווה להיות אחד מסוללי הדרך לפני התישבות יהודית גדולה. לקראת יעדו זה הוסיף להכשיר את עצמו בכל שעות הפנאי: "לא היה שום ואדי, הקטן והבלתי-חשוב ביותר, שלא ידע את שמו. לא היה שום שביל שלא ידע את מוצאו ואת המקום שאליו הוא מוביל. הוא הכיר כל קברצת בתים, כל חורבה שבדרום. ידע את סוגי האדמה השונים שבמדבר. הוא ידע בדיוק את כמות הגשם שירדה בכל סביבה בכל שנה מן השנים האחרונות". אתה יודע — אמר לבן-לווייתו, באחד מימי המאורעות, בהגיעו לפני עוגיה אל-חפיר, בקרבת גבול מצרים — אם אהבתי פעם אהבה עזה עד כלות כל הכוחות הרי היתה זו אהבתי לנגב. זוהי אהובה לא יפה ביותר, לא מבריקה, אהובה ללא כחל ושרק ולבושת סחכות, אבל אהובה משגעת"...

ב-18.10.1938, בשובו ממכונת "דרום יהודה" מתל-אביב אל ביתו בגן-יבנה נורו על המכונת כמה יריות. שני כדורים פגעו בראשו ובחזה חברו להגנה מאיר אוארבוך. אברהם הספיק לירות יריה אחת מאקדחו ונפל מתבוסס בדמו.

X 17 1938

כס

חתימתו של תיאודור א. ל. זיסטו ל"צירטר" על הנגב

ביום 30.10.1937 הרציני בלונדון הרצאה על "הנגב לאור הצעת-החלוקה" (חלוקת הארץ). כמה ימים לאחר ההרצאה קבלתי מכתב קצר מאת אדם בשם ת. א. ל. זיסטו, ובמכתב בקשה להקדיש לכותבו שעה קלה לשם שיחה על הנגב, שהוא מעוניין בו ביותר. המכתב נכתב ביום 5.11.1937.

פרק רביעי שניים

בבית העלמין הישן, הקטן, ניצבת מצבה אחת יוצאת דופן משהו. אין הכוונה למשהו בחזותה, מיקומה, או כל פרט גראפי אחר. סיפוריה הוא אשר מקנה לה, את ייחודה. המצבה עשויה אבן מסורתית פשוטה; אין בה דבר מן הוראותיו או המליצי. בסיס אבן מוגבה, ממנו משתרגה צמתייה צנועה, וממנו נישאים אל-על שני ניצבים, כשני עמודים לאיגבוהים, אך הם מאבן סלעית פשוטה, אך רכה נוכחות ותוקף.

בתוך, וגם קרוב לקצה הניצבים, חקוקות אותיות באבן. שני שמות, שני אנשים, שני עולמות מלאים. עולמות שנגזעו באיבם. זוהי המצבה - אלה שמות - של שניים ממגיניה הנאמנים והאמיצים של גדינה הצעירה: אברהם כהן ומאיר איריבך. השניים, וסיום מונם ואילך יופיעו תדיר בצירוף סמלי-משהו, רבי-משמעות לגדינה - "השניים" - אינם, כמובן, ישות אחת. גורל אחד, כיוון מנהגו של ה'היסטוריה' להמשיל ולציין, הוא אשר הפכת לסל. כותך כל שנות ה'מאורעות', סיפורי העמידה והמאבק של גדינה, בולטת ונחמת, גורב קורבנם, אך אין פירושו, שיש ל'התייחס' יחדיו. אברהם. ומאיר. המפקד וסגנו. אברהם כהן, הבכיר בין השניים - ברוגמו, בנסיגו, בשנותיו - הוא האיש אשר "נכנס יחדו להיסטוריה", כמאמר אחד מרושמי קורותיו. אין זה הופך את מאיר איריבך ל'צנוע יותר' (הרברים אמורים באיש צעיר ומרשים, בעל תכונות תרומיות משלו), אך היה זה, ללא-ספק, אברהם כהן אשר בתקופת ויזו הקצרה רשע כמה מהעמודים, אולי - הפרקים, היותר משמעותיים בדברי-ימיה הצעירים של המושבה הנאבקת על קיומה.

הפרק הרביעי ייחודי
והוא (1931) עוסק על השניים
השניים הם אברהם כהן ומאיר איריבך
השניים הם אברהם כהן ומאיר איריבך
השניים הם אברהם כהן ומאיר איריבך

במרוצת השנים, מני אותו יום מר ונמהר בו נפלו השניים
מכדורי מרצחים, נכתבו לא־מעט הערכות, רשמים, סיפורים על
אברהם. מכל שנכתב ונאמר עולה דמות מרשימה, ייחודית, של
דיוקן ה"שומר" בה־הידיעה, לוחם עברי רב־מעללים, אדם אשר
תרומתו לארגון השמירה בנגב, ובמיוחד הגנתה של גן־יבנה, היא
רב־ת־ערך ויכולת. מי היה האיש? מניין בא?

מכל העדים, הכותבים, הדברים אשר נאספו והנציחו את זכרו /
פועלו של אברהם, המרשים והנוגע ביותר הוא – אליהו נאווי.
נאווי, מבכיריה (לשעבר) של מפלגת ה"עבודה", איש
עתיר־מעללים בזכות עצמו (הלא הוא "אב־דאוד", הידוע ממשדריו
ברדיו) – שופט מחוזי, ממניחי היסוד ליישוב העירוני בנגב, ראש
העיר באר־שבע, ועוד, הקדיש פרק שלם לידידו המנוח בספר
"מאה שנות שמירה בישראל". לאחר שהוא סוקר בקצרה את ימי
הראשית והייסוד של גן־יבנה, הוא מגיע אל העיקר:

"...בשנת 1933 הוקם צריף שישי במרחק־מה מן האחרים, צריף
חדש ונאה, אשר חציו האחד שימש משרד ל"יכין" וחציו השני
בית־מגורים לשומר. אברהם כהן בא לגן־יבנה אחרי שסיים את
בית־הספר לקצינים של משטרת א"י, במדי־שרד של רב־סרג'נט.
בן 25 היה בבואו, גבה־קומה, כחוש ואיתן. תפקידים קשים נכונו
לו בסביבה זו, אך כהן, או כפי שכינו אותו – אב־יוסוף, ניגש
למלאכה בנאמנות והתחיל בקטנות..."

וכאן בא תיאור מפורט, צבעוני, של יכולתו הרבה של כהן
בקשירת קשרים אישיים־מקצועיים עם הסביבה, וההקרנה המיוחדת
של דמותו על הסובבים אותה. במהרה הפך לשם־דבר בסביבה;
כתובת לפניות־לעזרה, ל"סולחות", לארגון ועוד. "ואם קרה
אי־פעם", כותב נאווי, "שמישהו התכונן לשלוח יד ברכוש עברי,
או שגנב מהרי חברון ירד אל המישור לטרף – נמצא תמיד אחד
שיודיע מראש לאב־יוסוף והזהיר אותו".

נאווי, כאחרים לפניו, סוקר את הביוגרפיה הקצרה והטעונה של
כהן למן הגיעו ארצה כילד, ההשתקעות בגליל העליון, ההתייתמות

הפתאומית והאכזרית מהוריו, חינכו במשמר־הירדן, ולאחר מכן – בבית־הספר החקלאי הנודע במקוה־ישראל, וגיוסו בגיל 17 לחיל־הספר.

”שנותיו עברו עליו בנדודים, כי הוא עבר למשטרה, נשלח למקומות מסוכנים והצליח, בגלותו יוזמה ואומץ־לב”, אומר נאווי. שש שנים שירת כהן כשוטר יחיד בבאר־שבע ובמשטרת רוכבי־הגמלים; ללא ספק הלם אותו היטב המדבר, על יופיו ושלוותו הנצחית. הוא למד את אורח חיי הערבים והבדווים, מנהגייהם, לשונם, ההיסטוריה השבטית שלהם, והוא למד להכיר כל נחל, ערוץ, רכס, שביל־נעלם. הסיסמה ’החייאת הנגב’ לא היתה מעולם סיסמה בעיניו וברוחו – היתה זו נשמת־אפו ממש. גן־יבנה היתה, למעשה, התחנה האחרונה במפת־נדודיו. הוא פרש מן המשטרה, הקים בית בגן־יבנה, בה ראה את ’השער לנגב’.

אברהם כהן הניח את היסוד להגנת גן־יבנה. חברת ”אחווה” היתה מעוניינת מטעמי רווח למכור אדמה ולבנות בחלקות המרוחקות, ולא אחת הסתכסך כהן עם המנהל בשל מכירת מגרשים, בעמדו על הצורך בריכוז המושבה. הוא שיתף את ”אחווה” בסכומי־כסף ניכרים לצרכי הבטחת המקום והחברה לא יכלה לסרב לו... היה נוהג לומר: ”אילא ילחק אל דיק – ימנע אל ג’מל” (היוצא בעקבות תרנגול גנוב – מונע גניבת גמל).

נאווי מספר ומדגים את ייחודו של כהן בהביאו את עדותו של אחד מהמקורבים לו ביותר – עבד סובח, גשש ערבי מכפר ברקה, ידידו ושותפו בעלילות הרבה, אשר מיום מותו של כהן ניתק קשריו עם היהוד ועם העולם החיצון, וישב בדד בכיתו העלוב בברקה.

”באללה, יא צאחבי (ידידי)”, נשבע הגשש הערבי לפני נאווי, המבקרו בברקה, ”לא ידעתי מעודי איש כאבו־יוסף. המנוח נוהג היה לכבד כל אדם, למן שייחי הבדווים רמי־היחס, ועד לקבצן נכה־רגליים. אדיב היה כלפי הגנב שנתפס בקלקלתו, שנא את החנף והמכחש, ומעולם לא נתן להוליכו שולל בדברי חלקות. מעל

לכל שפע ממנו קסם אישי".

כאן באים (למיצער, כבפרקים אחרים, לא ניתן להביאם מפאת קוצר-היריעה) סיפורים מרשימים, מלהיבים, רבי יופי ולקח, על "מי הרכיבה שלהם", המאבק בכנופיות "כליילה", פרשיות הבוררות וההצלה, מלוא-החופן עדויות על תושייתו, אומץ-ליבו, תרומיותו של השומר ומפקד ה"הגנה" אברהם כהן.

מאורעות 1936 לא הפתיעו את אברהם כהן. חודשים רבים לפני-כן ראה את הנולד והכין עצמו - ויישובו - לקראת הבאות. רציחתו של ידידו הוותיק, הסרג'נט משה רוזנפלד, אימרת לאברהם כי אין כאן אירוע בודד, חד-פעמי, אלא "תחילתה של שרשרת הרת-אסונות והמשך".

ואכן, ככל שרבו ותכפו צלולי פעמון-האזעקה של גן-יבנה, החלו מתרגשות עליה - כעל כל היישוב העברי בארץ - התנפלויות מאורגנות של כנופיות צמאות-דם, הצתות, התנכלויות לרכוש, מעשי שוד ורצח. לא תהיה זו גוזמה לקבוע (לאחר כמה הצלכות ו'קביעות-מומחים'), כי עד למותו של כהן - בסוף 1938 - ולאורך התקופה הקשה של המאורעות, היתה עמידתו האיתנה והבלתי-מתפשרת אחד מיסודות-האיתן להגנת המושבה. היה כאן שילוב רב-ערך של פקחות שומרית מחד, וידע צבאי-לוחמתי מצד שני.

הכנופיות שהיו פוקדות בגלים את גן-יבנה ובצרון היו ניגפות שוב ושוב, מול חומה בצורה של שמירה מאורגנת. היו אלה 'פדאיונים' מהרי חברון, שנסתפחו אליהם פלחים מקומיים - רובם מיבנא הערבית, מאשדוד, מביטאני ומבאשית.

יוסף פוזין (יבנאי) המנות, מי שהיה יו"ר הוועד (המועצה) הראשון - עליו ידובר בהמשך - סיפר לנאווי על אחד הלילות הרי-הגורל, סמל לתושייתו-יכולתו של המפקד-כהן:

"באחד הלילות ביקר משמר צבאי בגן-יבנה. באותו יום קיבל כהן ידיעה, כי ליד פסי-הרכבת במערב מתרכזת כנופיה גדולה, והחליט שבאה שעת-הכושר לצאת לקראתה. הצבא נענה לבקשתו,

וכהן ישב במכונית הראשונה להדריכם. הוא הציע להם לכבות את האורות, אולם הם לא שעו לאזהרתו. הכנופייה, שמנתה כ־60 איש, הרגישה בבאים, אנשיה התפזרו בתעלה והניחו למכוניות להתקרב. משנכנסו לטווח היריה פתחו אש, והחיילים שלא היו מוכנים להתקפת־פתע קפצו מהמכונית והסתתרו בצידי הדרך... הקצין היה צעיר ובלתי מנוסה ואיבד את העשתונות... כהן נטל את הפיקוד... הקרב נמשך כשעתיים ובסופו פוזרה הכנופייה... הפצועים נאספו חזרה לגן־יבנה... שם ישב הקצין נרגש והרבה לשתות ויסקי, ואילו אברהם ישב שליו ורגוע."

לא כאן המקום (וקצר המצע) לפרט ולהקיף את כל מעשיו, אך רבות היו פעולותיו בשמירה העברית על הקידוחים בנגב ואלפי הקילומטרים שגמאה מכוניתו בצירי הפטרול והשמירה. האיש הנשקף אלינו מן התצלומים הישנים אומר כולו זקיפות־קומה, נחישות, ישירות (המתבטאים בשפת־הגוף שלו), וככזה ישאר בזכרון מוקיריו.

עמית־סגנו, ידידו בלב ובנפש, מאיר אורבך, היה אף־הוא, למרות גילו הצעיר, עולם מלא וגדוש בפני עצמו. נראה כי חברה בו, במאיר המנוח, תשלוּבת לא־שכיחה של האינטלקטואל (יפה־הנפש, ללא כל מרכאות) ואיש־המעשה. רבים ישובו ויזכירו את משכילותו, את אהבת הנגון והספר שלו, בצד הדבקות־במטרה ונכונות־ההקרבה – "נשמה של חסיד".

מאיר נולד ב־1909 בפולין, למשפחת חסידים אדוקה ואמידה. מות אמו חרץ וטבע בו איזו קשיות, שתקנות. סדור ומכונס היה. הוא נאלץ לעבור לגור עם סבו ושם הוא פוגש – מפגש שישנה את עולמו וחיו – את ספרות ההשכלה, אליה נשאב ונשבה בקסמה. יכולתו הטכנית, הכילנית, היתה מרובה – כל מכשיר והמצאה חדשה נכנעו לידי החרוצות. הוא מתנדב לצבא בגיל 17, מתוך אמונה כי ללא ידע זה, יכולת ההגנה־העצמית והלחימה, אין טעם לחלוציות. ב־1929 הוא עולה לארץ־ישראל ומייד הוצב לשמירה בעמדות בירושלים. ארבע השנים שלאחר־מכן מלאות נדודים,

מאבק, קושי, חיפוש עצמי ולבטים.

"הוא המשיך בדרכו", מספרת אחותו הנאמנה והאהבת (שנישאה למי שלימים ישמש שנים רבות מזכירה הנמרץ והמפוכח של המועצה המקומית, אייזיק קוריאנסקי), "יחיד, בודד ומבודד, התרחק מחברים והחברה, באשר בגדו בעצמם, והתיחד בפרדס מרוחק ברמת-גן, בו עבד בתור מנהל-עבודה ומכונן. התיחד עם החליל, ההרמוניקה, השברייה והאקדח - ואת אלה לא נטש".

בשנת 1933 מגיע האיש הצעיר והתובעני (מעצמו) הזה לגן-יבנה, וכאן, לאחר תקופת התאקלמות קצרה, הוא מוצא סוף-סוף את עצמו. כישוריו ויכולתו מוצאים מייד את ביטויים בארגון ההגנה והשמירה במקום, במיוחד לצידה של דמות רבת-אשראה כאברהם, ההופך לא רק למפקד, אלא לידיד נאמן. נראה היה כי הכל ילך מעתה למישרין.

ואז בא ה-17 באוקטובר 1938.

באותו יום יוצאים השניים, אברהם ומאיר, לתל-אביב, להסדיר עניינים שונים, בין-השאר - חשבונות מתקופת השמירה ועבודות הקידוח בנגב. לאחר יום של סידורים עולים שני הרעים על האוטובוס, בדרכם חזרה למושבה. מאחר שנודעו כשומרים מנוסים ומאחר שהיו מצויידים בנשק, דרשו השניים לשבת במקום המסוכן ביותר באוטובוס.

בין הדרך לפרדס ורבורג ובין משטרת דגון נורו אל האוטובוס 5 יריות מרובי כנופייה ערבית, שהניחה מארב על אס-הדרך. כדור אחד פוגע במאיר והורגו במקום, ואחר ממשיך - אותו הכדור... - ופוגע באברהם. אברהם עוד מספיק לירות יריה אחת מאקדחו ונופח את נשמתו.

האוטובוס הקודר והגורלי מגיע לגן-יבנה כשהוא נושא בתוכו שניים מבניה האהובים ביותר - "שלא נפלו בקרב על משמר המושבה", כפי שייכתב לאחר-מכן באחד מספרי ה'זכור', "מה שלא היה מפליא איש, אלא - מיריות מקריות".

מאות אנשים - בהם נכבדים ואיש-ציבור מכל הארץ - באו

לחלוק כבוד אחרון לנופלים, ללוותם במסעם האחרון. הספדים מרגשים - רבים מהם נדפסו לאחר מכן בעיתוני התקופה - נישאו על הקבר הטרי. ילדי המושבה כתבו דברים לזכרם. זוג תאומים, שנולד זמן קצר לאחר נפילת אברהם ומאיר, נקרא על שמם.

גן-יבנה עצמה כיבדה והנציחה את זכרם בקוראה שכונת-פועלים על שמם - רמת-השניים, ובהקימה מוסד תרבות וספורט לזכרם. כפי שאמר המשורר: "בחייהם ובמותם - לא נפרדו".

חברת כל ישראל חברים

בית-הספר החקלאי "מקוה ישראל", יפו, א"

תעודה.

תעודה זו נתונה לתלמיד כפן אברהם
נולד בקיסנייה (ג'תרט"ג) בשנת 1908 שבקר את בית הספר החקלאי
מ 1921 עד ספטמבר 1924 ועבר את בחינות פג"מ
על הלמודים המעשיים והתיאורתיים - טוב.
כפנתו פיתח טוב.

מקוה ישראל, 11 ספטמבר 1924

מנהל בית הספר החקלאי, מקוה-ישראל.

ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

ÉCOLE AGRICOLE DE MIKWEH-ISRAËL PRÈS JAFFA
PALESTINE

Certificat.

Le présent Certificat est accordé à l'élève Cohen Abraham
né à Kichenev (Bessarabie) le 1908 qui a fréquenté
l'École Agricole depuis le 1er Nov. 1921 jusqu'au 11 Sept. 1924
a suivi _____ les cours théoriques et pratiques
d'agriculture et a subi les épreuves finales avec la
note : Bien
Sa Conduite a été bonne.

Mikweh-Israël, le 11 Sept. 1924

המאבק על דמות חיל הספר

מאת יצחק שרניר

ואכן, כשהוקמה ב' באפריל 1926, ה' שבע לפני 45 שנה, היחידה הראשונה של חיל הספר — החבר, כי תהיה זו יחידה „נקייה“ מיהודים. אותם יהודים ששרתו ב' „משטרה המעולה“ — נתבקשו לעבור למש' טרה הרגילה.

הוועד הלאומי ראה בכך סטירת-לחי פ' לטית ליישוב. הוא מחה גמרצות בפני ה' נציב העליון, והעמידו על הסכנה החמורה לבטחון הציבורי בהקמת גדוד ערבי מיוחד, שיש בו כדי להפוך בסיס לתעמולה ולפעולה אנטי-יהודית. נערכו אסיפות מחאה, ונעשתה פעולה גמרצת בלונדון. אך, דבר לא הועיל. חיל הספר נשאר כיהידה ערבית, ששפת ה' דיבור בה ערבית. כדי להתחמק מטענות ה' יהודים, שונה שמו ל' „חיל-הספר של עבר' היודן“ והאמיר „עבדאללה הפך לקולונל כביד בו.

כך קמה היחידה המיוחדת בעלת המדים המרשימים: אבנט רהב ואדום, וכובע-פרווה אדום בחלקו העליון. וזאת בנוסף לאשפת הכדורים השחורה, לרובה הממוקד ולהרב הארוכה.

המרטום שירתו בה בעיקר בתפקידי מומחים וטרינאריים. בין 1000 אנשי חיל' הספר היו ב' 1932 רק 49 יהודים, ומספרם ירד ערב פרוץ מאורעות הדמים של 1936 ל' 19 בלבד.

סמל חיל-הספר

השבוע לפני 45 שנה

המשטרה: וב' 1925 הגיע אחוז היהודים ב' משטרה המעולה ל' 24 אחוזים בלבד. אלא שגורל פורמאציה זו הוכרע לשבט לא בשל מספר היהודים היוד, אלא בשל כשלונה הכולל, לעומת התבלטותה של ה' משטרה הבריטית הצרופה — „האירים“. ב' 1925 הוחלט על פירוק שתי הפורמאציות, ומיוזגן למשטרה הרגילה. יחד עם זאת, הוטל תפקיד ההגנה על הגבולות, בהתאם לתוכניתו של הנציב העליון, הלורד פלומר, על יחידה חדשה — היא יחידת חיל-הספר.

מטרתו של פלומר הייתה ברורה. הוא ביקש להבטיח את הבטחון בארץ — אך לא על-חשבון משלם המיסים הבריטי. הוא הוציא את יחידת הפרשים, שהייתה בארץ: קיצץ ב' תפקידי הלגיון הערבי והפכו ל' כוח משטרה פנימי בעבר היודן; הקים משטרה אזרחית טובה יותר על-ידי צירוף גרעינים של יוצאי ה' אנדארמיות; ויסד את חיל-הספר.

אסיפות מחאה

עוד בפברואר 1926 — פורסמה הפקודה הרישמית בדבר הקמת הכוח החדש. בראשו הועמד מי שהיה מפקד „המשטרה המעולה“ ב' יושר, שפלה בינתיים לדרגת קולונל. מאחר שהל שינוי במעמד הלגיון הערבי — והאמיר עבדאללה זעם, ולא רצה שיהודים ישמרו על גבולות האמירות שלו, הובטח לו כי יהודים לא ישרתו בגדוד החדש.

כשהוקמה היחידה הרא' שונה, התברר כי היא תהיה „נקייה“ מיהודים. הוועד הלאומי ראה בכך סטירה פוליטית ליישוב

ה' נועת-אנשים ערה התנהלה באותו ערב בתל-אביב הקטנה. הכל זרמו צפונה, אל ה' מגרש החולי של בית-העם. שם, ב' לפנות ערב, נערכה „אסיפת מחאה עממית“, כלשון המודעה שקראה לכנס זה. כדי למהות על קיפוח זכויותינו בסידור ההגנה בארץ.

„בואו בהמון לאסיפה“, קראו המודעות. הציבור העברי המאוחד נקרא לתת את חשבתו להתנקשות הממשלה בזכויותינו ה' יסודיות.“

באותה תקופה עוד היהדו באוזני רבים דבריו של הגנרל הבריטי חיל מפק' הנית הירקון בעת כיבוש ארץ-ישראל על-ידי כ' חות הגנרל אנגלי. (ליוכרו ניצבת עד עצם היום הזה אנדרטה על גיבעה לא מוסתפת ולא משומרת, לא הרחק מבית המטבחים ה' עירוני ברחוב הורקנוס בתל-אביב). איש צבא בריטי זה, שהיה יד' היהודים, הכריז בפני צעירי היישוב: „לאחר המלחמה לא תהי' זקוקים לכך שאנגלים או צרפתים ישמרו בשביכם על הארץ הזאת. אתם בעצמכם תוכלו לשמור עליה.“

אבל, לאחר ש'וש תקופות של פורמאצ' יות משטרהיות בארץ-ישראל המנדטורית — תקופות בהן הלך ופחת מספר היהודים לובשי המדים — באה התקופה הרביעית, בה הוקמה יחידת משטרה, שבה כמעט ולא היה מקום ליהודים: חיל-הספר.

על קיפוח חוקם של היהודים בחיל-הספר, שאחזקתו וקימו הוטלו על שכם משלם ה' מיסים הארצי-ישראלי כונסה אותה אסיפת מחאה במגרש בית-העם, לפני 45 שנה. התקופה הראשונה הייתה תקופת מישטר הכיבוש הצבאי, בה נמסר הביטחון הפנימי לידי המישל הצבאי, שנשען על כוחות ברי' טים והודים. במסגרת כוחות אלה פעלו עדיין הגדודים העבריים, שרבים ראו בהם גרעין לכוחות הבטחון, שיוקמו בארץ עם גיבוש השלטון האזרחי.

אולם, התקופה השנייה ראתה את פיוורו של הגדוד העברי, ואת ניצני התוכנית עליהן הכריז בפומבי הנציב העליון הראשון ליהודה הרברט סמואל. תוכניתו להקמת „צבא הגנה לפלשתינה“, שהיה מורכב מגדוד יהודי וגדוד ערבי.

אלא, שבינתיים קמה אמירות עבר-היודן עם תוכניתו של ארץ ישראל לשניים. או אז נפתחה התקופה השלישית של כוחות הבט' חון: הגדוד העברי לא היה קיים עוד. בעבר' היודן הוקמה פורמאציה ערבית טהורה בשם „הלגיון הערבי“, ואילו בארץ-ישראל המע' רבית הוחלט על הקמת משטרה מיוחדת: ה' אנדארמיה הפלשתינאית, בפקודם של קצ'י גים בריטיים.

לפי תוכניתו המקורית של הרברט סמואל היה כח זה, בן 500 איש, צריך להיות מורכב מ'שליש ערבים, שלישי יהודים ושליש נוסף של בני מיעוטים אחרים — דרוזים וצדק' טים. אולם, עד להקמת גדוד זה של „משט' רה מעולה“, כפי שהיה יודע ב'שוב העברי, הובא לארץ גדוד של ז' אנדארמיה ברישית, שכונה בשם „האירים“ — מפני שאנשיו באו מאירלנד, לאחר דיכוי המרד שם. היו אלה היילדים קטנים, שמעולם לא טעמו את טעמה של עבודת משטרה אזרחית.

כאשר הופיע בארץ-ישראל יורשו של סמואל, הלורד פלומר, באה תקופה רביעית, לכוחות הבטחון — תקופה שהחלה ב' 1926, וראתה את ביטול ה' אנדארמיה הבריטית ו' הארצי-ישראלית ומיוזגה בכוח משטרה רגיל. היא ראתה גם את הקמתו של כוח חדש, ש' נועד, כביכול, להגן על גבולות הארץ — הוא חיל-הספר, שממנו הורחקו היהודים כמעט לחלוטין.

רק ילידים

ה' ניסיון הממשי הראשון לחוק את רגלי מ'גדודי ב'טוחות-ההגנה האזרחיים, נעשה שנולדו בארץ“ יהיו רשאים להצטרף למש' טרה זו. פירוש הדבר היה, מניעת גיוסם של כל בני הגווער שהגיעו לארץ במסגרת העליה השנייה והשלישית. הדבר עורר את רוגזה של ההסתדרות הציונית נציגה בארץ, ד"ר אידר, נפגש עם הנציב העליון הראשון ליהודה, וכי אוגוסט 1921 סוכם, כי הגבלה זו תבוטל, וכי שלישי מן היחידה הזו יורכב מיהודים.

אבל, הגיוס לחיל זה של המשטרה התני' הל בעצלתיים. חסידי הכוח הצבאי היהודי ראו בהקמת הכוח המערוב מעין השפלה. אחרים ראו בכוח המערוב סכנה לעצם קיומו של היישוב. מכל מקום, היסודות שהתגייסו למשטרה זו באו לשם בשל האבטלה, או מתוך ארפתקנות. כי לאחר הכל, לא בכל מקום ניתן לצעיר יהודי ללמוד לרכב על סוס, להתאמן בנשק וללבוש מדים.

אולם, היה זה חיל קולוניאלי בעיקרו. ה' קצינים הבריטים התייחסו אל השוטרים ה' מקומיים כאל „גייטבס“ — ילידים. הצעיר היהודי, אשר רמתו הייתה גבוהה מזו של ה' ערבי ולעיתים אף מזו של המפקדים הברי' טים, לא הסתגל לתנאי היים משפילים אלה. ההלה נשירה כחמדת של יהודים משורות

א. כהן, אחד מן היהודים הנבדדים ששירתו בחיל-הספר

ההגנה עשתה, אומנם, מאמצים להחזיר אחדים מחבריה לשורות חיל-הספר — בעיקר כדי לנצל אפשרות של אימון גלוי בנשק וב' מכשירי-קשר. אולם, מספר המתגייסים היה אפסי. גרמו לכך תנאי השירות הגרועים ה' דרישה של שליטה בשפה הערבית האדישות ששררה בקרב היישוב העברי. הרתיעו את היהודים גם פרשיות זועה, כגון פרשת ה' שוטר היהודי יעקב קימלדורף, אשר החאבד לאחו ששוטר ערבי הישקוהו לשכרה ועשה בו מעשה סדום.

חששות היישוב העברי נהאמתו. בעשר שנות קיומו הראשונות של חיל-הספר אומנו בו 2300 צעירים ערביים. צעירים אלה הפכו לגרעין של מארגני ההתקפות על היישוב ה' עברי בשנות המאורעות 1936—1939 ול' אהריון.

אשתי נפלאה אבל...

פשוטה אופה מלעגמים בתנור בלדרס
היא נפלאה שובענתיים!

בלדרס BELLERS

התנור האופה לך מחמאות!

מדינת ישראל
משרד הביטחון

סיפור חייו

הזרה לדף מצג

סיפורי הייחוס

כהן, אברהם

בן יונה וישראל, נולד בשנת תרס"ח (1908) בקישינב שברוסיה. בהיותו בן שלוש עלה עם משפחתו לארץ-ישראל והמשפחה השתקעה בגליל העליון. כעבור שנים אחדות מת עליו אביו וזמן קצר לאחר מכן נפטרה גם אמו. כשהיה כבן שתיים-עשרה אספה אותו אחותו הבכירה המתגוררת במושב מרהביה שבצמק יזרעאל, וכעבור זמן עבר ללמוד במקוה-ישראל. שם סיים בהצלחה את חוק לימודיו וחזר להיות ולעבוד במושב ליד אחותו. במושב התחבב על הכל אך היה מלא ספקות לגבי המשך דרכו לבסוף החליט להתגייס לחיל-הספר. כפי שמספר אחד מחברי בחיל: "אברהם כהן דיבר בהתפעלות על השעורים הראשונים שקיבל: רובים, רכיבה, תרגילי סדר, כידונים ומכוונות יריה. לפני עמד גבר בריא, חסון כאלון - עיניים כחולות, שעיר בלונדי - ארי ממש ובכל

זאת היה בן בית אצל הצירקסים קשי העורף ובשפתו הערבית השנונה קנה לבות המפקדים הערבים. בזמן קצר קיבל אות ההצטיינות הראשונה... כולו אומר מרץ ויזמה. מפקדיו לא טעו בו. לאחר גמר הקורס הצבאי עבר עם הגדוד שלו לעבר הירדן והוכיח שהוא איש צבא ממדרגה מעולה". שבע שנים שירת אברהם בחיל הספר ובמהלך שירותו נקשר לנגב וליושביו הבדואים וגם הם השיבו לו כבוד ואהבה. כשפרש מן החיל עבר לגור בגדרה והיה לממונה על השמירה במושבה ההולכת ונבנית - "גני יבנה". גם שם קשר קשרי ידידות וכבוד הדדי עם ערביי הסביבה וכל זמן היותו הממונה על השמירה במקום לא הותקפה המושבה. בשעות הפנויות הרבה לקרוא וללמוד. הוא נשא אשה ועמה עבר, בשנת 1934, לחיות בגן יבנה. באותו זמן הטיל עליו ארגון ה"הגנה" את תפקיד האחראי לביטחון במפעלי קידוח מים בנגב. הוא היה עובר בנקודות הקידוח במכוניתו הקטנה, מביא מצרכים, חדשות ומכתבים, מעודד את העובדים ודואג לביטחון כל נ... ה ונקודה. בכ"ג בתשרי תרצ"ט (18.10.1938) נסע לתל-אביב עם מאיר אברבוך, סגנו לענייני השמירה בגן-יבנה. עם ערב עלו לאוטובוס בדרכם חזרה למושבה, ולאחר שעבר האוטובוס את משטרת בת דגון הותקף ביריות על ידי כנופיית פורעים ערבית. השניים נפגעו בכדורים ונהרגו במקום. אברהם הספיק לירות יריה אחת מאקדונו. הוא הובא למנוחות עם ידידו בקבר אחים בגן-יבנה. הניח אשה, בן ואחות.

זוג תאומים שנולד זמן קצר לאחר נפילת השניים, נקרא על שם, וכן הוקם על שם מוסד ספורט בשם "רמת השניים". בעתון "דבר", נתפרסמה לזכרו של אברהם רשימה ובה הוא מכונה "איש הנגב הראשון". אליהו נאווי, לימים ראש עיריית באר-שבע פירסם בספר "מאה שנות שמירה בישראל", רשימה מלאה הערכה והוקרה לפועלו.

(תוכן דף זה לקוח מתוך ספר "יזכור" היוצא לאור מטעם משרד הביטחון)

סיפורי הייחוס

סדר דפדוף ב"יזכור"

